

ASKERİ MAHKEMELER KURULUŞU VE YARGILAMA USULÜ KANUNU¹

Kanun Numarası : 353
Kabul Tarihi : 25/10/1963
Yayınlandığı R. Gazete :Tarih :26/10/1963 Sayı: 11541 (Mükerrer)
Yayınlandığı Düstur : Tertip : 5 Cilt : 2 Sayfa : 2123

BİRİNCİ KISIM Genel Esaslar BİRİNCİ BÖLÜM

Kuruluş:

Madde 1 – (Değişik birinci fıkra: 21/1/1981 - 2376/1 md.) Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanacak askeri mahkemeler; kolordu, ordu, (deniz ve havada eşidi) ve kuvvet komutanlıkları ile Genelkurmay Başkanlığı nezdinde Milli Savunma Bakanlığınca kurulur.

Kuvvet Komutanlıklarının yapacakları teklif veya Genelkurmay Başkanlığının, doğrudan doğruya göstereceği lüzum üzerine, diğer kıta komutanlıkları veya askeri kurum amirlikleri nezdinde de Milli Savunma Bakanlığınca askeri mahkeme kurulabilir ve aynı yolla kaldırılabilir.

Bir garnizonda aynı Kuvvetten nezdinde askeri mahkeme kurulması gereken birden fazla kıta komutanlığı bulunursa Genelkurmay Başkanlığının uygun göreceği bir kıta komutanlığı nezdinde Milli Savunma Bakanlığınca yeteri kadar askeri mahkeme kurulması ile yetinilebilir.

Askeri Ceza Kanununun 55, 56, 57, 58 ve 59 uncu maddeleri ile 148 inci maddesinin (B) fıkrasında yazılı suçları işleyenlerin yargılanmaları Milli Savunma Bakanlığının önceden tesbit ve Resmi Gazete ile yayınlayacağı askeri mahkemelerde yapılır.

Mahkeme kuruluşu:

Madde 2 – (Değişik: 19/6/2010-6000/1 md.)

Askerî mahkemeler, bu Kanunda aksi yazılı olmadıkça üç askeri hakimden kurulur.

Askerî mahkeme kurulunda bulunanların en kıdemlisi, mahkeme başkanlığı görevini yapar.

Subay üyelerin nitelikleri:

Madde 3 – (Mülga: 19/6/2010-6000/7 md.)

Subay üyelerin Seçimi:

¹ Bu Kanunda geçen "ilk tahkikat" ibaresi 4/6/1985 tarih ve 3206 sayılı Kanunun 83 üncü maddesi ile "hazırlık tahkikatı" olarak değiştirilmiştir.

Madde 4 – (Mülga: 19/6/2010-6000/7 md.)

Madde 5 – (Mülga: 19/6/2010-6000/7 md.)

Askeri savcılık:

Madde 6 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

Nezinde askeri mahkeme kurulan her kıta komutanı veya askeri kurum amirinin refakatinde bir askeri savcı ile yeteri kadar askeri savcı, yardımcı olarak bulunur.

Aynı komutanlık nezinde birden fazla askeri mahkeme kurulduğu takdirde bir askeri savcılık teşkilatı ile yetinilebilir.

Kalem kuruluşu:

Madde 7 – Askeri mahkemeler ile askeri savcılıklarda birer kalem teşkilatı kurulur. Her kalem teşkilatında birer başkatip ile yeteri kadar katip bulunur. Ayrıca lüzum halinde er, erbaş ve astsubaylar veya sıkıyönetim ve savaş halinde subaylar kalemlerde görevlendirilebilirler.

Kalem teşkilatının ve personelinin görev ve sorumlulukları bir yönetmelikle düzenlenir.

Nezinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı ve askeri kurum amiri:

Madde 8 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

Nezinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri bir suçun işlendiğini öğrendiklerinde refakatlerindeki askeri savcıya soruşturma açtırır ve yapılmakta olan soruşturma hakkında askeri savcıdan her zaman bilgi isteyebilirler.

Nezinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amirlerinin refakatlerindeki adli müşavirler, bu yetkinin kullanılmasında bu komutan ve askeri kurum amirlerinin yardımcısıdırlar ve kanun yollarına başvurmada adı geçen komutan ve askeri kurum amirleri adına ilgili soruşturma ve dava dosyalarını incelemeye yetkilidirler.

Adli müşavirler, aynı zamanda refakatlerinde bulundukları, nezinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amirlerinin hukuk işlerinde de yardımcısıdırlar.

Kıta komutanının ve askeri kurum amirinin kanuni ve şahsi engelleri yetkilerinin kullanılmasına imkan vermez ise bu yetkiler kanuni vekillerine geçer.

(Değişik: 12/6/2003-4893/1 md.) Teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri, subay ve astsubayların işledikleri suçlar dışında, diğer kişilerin işledikleri suçlara ait suç evrakını, soruşturma yapılması istemiyle askerî savcılığa göndermek üzere askerî hâkim sınıfından olan adlî müşavirlere yazılı yetki verebilir. Yetki verilen konularda kıt'a komutanı veya kurum amirine tanınan kanunî yetkiler adlî müşavirler tarafından kullanılır.

İKİNCİ BÖLÜM

Askeri Mahkemelerin Görevleri

*Genel görev:*²

Madde 9 – Askeri mahkemeler kanunlarda aksi yazılı olmadıkça, asker kişilerin askeri olan suçları ile bunların asker kişiler aleyhine (...) yahut askerlik hizmet ve görevleri ile ilgili olarak işledikleri suçlara ait davalara bakmakla görevlidirler.⁽¹⁾

Asker kişiler:

Madde 10 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

Bu Kanunun uygulanmasında aşağıda yazılı olanlar asker kişi sayılırlar:

A) **(Değişik: 29/6/2006 – 5530/2 md.)** Muvazzaf askerler; subaylar, astsubaylar, askerî öğrenciler, uzman jandarmalar, uzman erbaşlar, sözleşmeli erbaş ve erler, erbaş ve erler,³

B) Yedek askerler (Askeri hizmette bulundukları sürece),

C) **(İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 20/9/2012 tarihli ve E.: 2012/45, K.: 2012/125 sayılı Kararı ile.)**

D) **(İptal: Anayasa Mahkemesi'nin 27/12/2012 tarihli ve E.: 2012/117, K.: 2012/204 sayılı Kararı ile.)**

E) Rızası ile Türk Silahlı Kuvvetlerine katılanlar,

F) **(Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)**

Yabancı asker kişilerin askerî mahkemelerde yargılanmaları:⁴

Madde 11- (Değişik: 29/6/2006-5530/3 md.)

Uluslararası anlaşmalar gereğince yabancı asker kişilerin askerî mahkemede yargılanmalarını gerektiren suçları hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılması Millî Savunma Bakanının iznine bağlıdır.

Müşterek suçlar:⁵

Madde 12 – Askeri mahkemelere ve adliye mahkemelerine tabi kişiler tarafından bir suçun müştereken işlenmesi halinde eğer suç Askeri Ceza Kanununda yazılı bir suç ise sanıkların yargılanmaları askeri mahkemelere; eğer suç Askeri Ceza Kanununda yazılı olmıyan bir suç ise adliye mahkemelerine aittir.

Barış zamanında sivil kişilerin Askerî Ceza Kanununa tâbi suçlarında yargılama mercii:⁶

Madde 13 – (Değişik: 29/6/2006-5530/4 md.)

² Bu maddenin birinci fıkrasında yer alan "...veya askeri mahallerde" ibaresi Anayasa Mahkemesi'nin 15/3/2012 tarihli ve E.: 2011/30, K.: 2012/36 sayılı Kararı ile iptal edilmiştir.

³ 10/3/2011 tarihli ve 6191 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle, bu bentte yer alan "uzman erbaşlar," ibaresinden sonra gelmek üzere "sözleşmeli erbaş ve erler," ibaresi eklenmiş ve metne işlenmiştir.

⁴ 11 inci maddenin başlığı "Asker olmayan kişilerin askeri mahkemelerde yargılanmaları:", 13 üncü maddenin başlığı "Askeri mahkemelere ve adliye mahkemelerine tabi iki suç işlenmesi halinde yargılama önceliği:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 3 ve 4 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

⁵ Bu madde; Anayasa Mahkemesi'nin 20/9/2012 tarihli ve E.: 2011/80, K.: 2012/122 sayılı Kararı ile iptal edilmiş olup, Kararın Resmi Gazete'de yayımlandığı 1/12/2012 tarihinden başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi hüküm altına alınmıştır

⁶) 11 inci maddenin başlığı "Asker olmayan kişilerin askeri mahkemelerde yargılanmaları:", 13 üncü maddenin başlığı "Askeri mahkemelere ve adliye mahkemelerine tabi iki suç işlenmesi halinde yargılama önceliği:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 3 ve 4 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Askerî Ceza Kanununun 55, 56, 57, 58, 59, 61, 63, 64, 75, 79, 80, 81, 93, 94, 95, 114 ve 131 inci maddelerinde yazılı suçlar, askerî mahkemelerin yargı yetkisine tâbi olmayan sivil kişiler tarafından barış zamanında işlenirse; bu kişilerin yargılanması, adlî yargı mahkemeleri tarafından, Askerî Ceza Kanunu hükümleri uygulanmak suretiyle yapılır.

Savaş halinde askeri mahkemenin görevi:

Madde 14 – Askeri mahkemeler Savaş halinde aşağıda yazılı davalara bakarlar:

- A) Asker kişilerin işledikleri suçlara ait bütün davalar,
- B) Asker kişilerle müştereken suç işleyen sivil kişilere ait davalar,
- C) Muharip Türk Silahlı Kuvvetleri nezdinde bulunmalarına izin verilmiş olan yabancı askerlerin işledikleri suçlara ait bütün davalar, (Türkiye Cumhuriyeti Hükümetince özel bir andlaşma yapılmamış ise),
- D) Savaşta esir edilenlerin işledikleri suçlara ait bütün davalar,
- E) Adliye mahkemelerinin bulunmadığı savaş bölgelerinde işlenmiş suçlara ait bütün davalar,
- F) Bir hizmet veya sözleşme ve yüklenme veya her hangi bir sebep ve suretle muharip Türk Silahlı Kuvvetleri nezdinde bulunan veya Türk Silahlı Kuvvetlerini takibeden kişiler ile Türk Silahlı Kuvvetleri nezdinde bulunmasına izin verilmiş olan yabancı askerlerin yanlarında bulunan kişiler tarafından işlenen Askeri Ceza Kanununda yazılı askeri suçlara ait davalar,
- G) (**Değişik: 29/6/2006-5530/5 md.**) 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 55, 56, 57, 58, 59, 63, 64, 75, 78, 80, 81, 93, 94, 95, 100, 101, 102, 124, 125 ve 127 nci maddelerinde yazılı suçlara ait davalar,
- H) (**Değişik: 29/6/2006-5530/5 md.**) İlan olunan harekât bölgesinde, birinci derece askerî yasak bölgeler içinde veya nöbet yerlerinde karakollarda kışla ve karargâhlarda, askerî kurumlarda, yerleşme ve konaklama amacıyla kullanılan bina ve mahaller içinde askerlere karşı işlenen 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 86, 106, 108, 113, 125 ve 265 inci maddelerinde yazılı suçlara ait davalar,
- I) (**Ek: 29/6/2006-5530/5 md.**) Nöbet, devriye, karakol, inzibat, askerî trafik, kolluk veya kurtarma ve yardım görevi yapan askerlere karşı bu görevleri yaptıkları sırada işlenen (H) bendinde yazılı suçlara ait davalar.

General ve amirallerin yargılanması:

Madde 15 – General ve amirallerin askeri mahkemelere tabi suçlarından dolayı yargılanmaları Genelkurmay Başkanlığı nezdinde kurulan askeri mahkemede yapılır.

İstirdat ve tazminat davalarında yetki:

Madde 16 – Suçlardan doğan istirdat ve tazminat davalarına kamu davaları ile birlikte askeri mahkemelerde bakılır.

Askeri savcılar Hazineye ilişkin zararları tesbit ve iddianameye yazarak askeri mahkemelerde kovuşturmak ve dava etmekle yükümlüdürler.

Ancak, askeri mahkemelerde kamu davasının kovuşturulmasına imkan kalmıyarak davanın adliye mahkemelerinde görülmesi gerektiği hallerde Devlet hakları özel kanuna göre kovuşturulur.

Askeri mahkemelerde yargılamayı gerektiren ilginin kesilmesi:

Madde 17 – (Değişik : 9/10/1996 - 4191/3 md.)

Askeri mahkemelerde yargılamayı gerektiren ilginin kesilmesi, daha önce işlenen suçlara ait davalara bu mahkemelerin bakma görevini değiştirmez. Ancak suçun; askeri bir suç olmaması, askeri bir suçla bağlı bulunmaması (...)⁷ (1) halinde askeri mahkemenin görevi sona erer.

Bağlı suçlar:

Madde 18 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tek hâkimle ve kurulla bakılacak işler:⁸

Madde 19 – (Değişik: 19/6/2010-6000/2 md.)

Subay ve astsubayların işledikleri suçlara ait davalar ile ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlara ait davalar hariç olmak üzere, üst sınırı beş yıla kadar (beş yıl dahil) hapis cezaları ve bunlara bağlı adli para cezaları ile bağımsız olarak hükmedilecek adli para cezalarını ve güvenlik tedbirlerini gerektiren Askeri Ceza Kanununda ve diğer kanunlarda yazılı suçlara ait davalara ve suç konusu olmayan eşyanın müsaderesine tek hakim tarafından bakılır.

Kurulla veya tek hakimle bakılacak işlerin belirlenmesinde, cezayı ağırlaştırıcı veya hafifletici nedenler gözetilmeksizin, kanunda yer alan suçun cezasının üst sınırı göz önünde bulundurulur.

Bir kimse tarafından işlenmiş müteaddit fiillerin yargılanması görevinin belirlenmesinde, en ağır cezayı gerektiren fiil esas alınır. Fiilde veya failde bağlantı halinde de kurulla veya tek hakimle bakılacak işler, birinci fıkra hükmüne göre belirlenir.

Tek hakim tarafından bakılan davalarla ilgili soruşturmalarda, hakim kararı gerektiren her türlü işleme ait kararlar, tek hakim tarafından verilir. Bu kararlara karşı itirazları incelemeye en yakın askeri mahkeme yetkilidir.

İddianamenin kabulünden sonra, yargılamanın tek hakim tarafından yürütülmesi gerektiği gerekçesi ile görevsizlik kararı verilemez.

Görölmekte olan davalar nedeniyle tek hakim ile askeri mahkeme kurulu arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını, Askeri Yargıtay çözümler.

Davaların geri bırakılması:

Madde 20 – (Değişik: 29/6/2006-5530/7 md.)

Er ve erbaşlar ile yedek subayların askere girmeden veya silâh altına çağırılmadan önce işledikleri yukarı haddi iki yıla kadar hapis cezasını gerektiren

⁷ Bu arada yer alan; "... ve sanık hakkında kamu davası açılmamış olması" sözcükleri, Anayasa Mahkemesinin 1/7/1998 tarih ve E.: 1996/74, K.: 1998/45 sayılı kararı ile iptal edildiği için metinden çıkarılmıştır.

⁸ Bu madde başlığı "Görev kararı:" iken 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 6 maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

suçlara ait davalarda soruşturma ve kovuşturma işlemleri askerliklerini bitirmelerine kadar geri bırakılır.

Türk Silâhlı Kuvvetlerinden çıkarmayı gerektiren suçlardan sanık yedek subaylar hakkında bu hüküm uygulanmaz.

Savaş hâlinde, silâh altında bulunan veya silâh altına çağrılan bütün asker kişiler aleyhine adliye mahkemelerinin görevine giren suçlardan aşağı haddi beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektirenler hariç olmak üzere, şüpheli veya sanık bulundukları diğer suçlara ait soruşturma ve kovuşturma işlemleri barışa veya askerliklerinin bitimine kadar geri bırakılır.

Savaş hâlinde, aşağıda yazılı suçlar hariç olmak üzere, askerî mahkemenin görevine giren asker kişiler hakkındaki suçlara ait soruşturma ve kovuşturma işlemleri, barışa veya askerliklerinin bitimine kadar geri bırakılır. Ancak teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıta komutanı veya askerî kurum amiri askerî menfaat ve zorunluluklar karşısında geri bırakma hükümlerinin uygulanmamasını askerî savcıdan isteyebilir:

A) Aşağı haddi beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar.

B) Askerî Ceza Kanununun 3 üncü babının birinci, üçüncü (63 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 76 ve 77 nci maddeleri hariç), dördüncü, beşinci (82, 83, 84, 95 inci maddeleri hariç), yedinci fasıllarında yazılı suçlar.

C) Askerî Ceza Kanununun 130, 131 ve 137 nci maddelerinde yazılı suçlar.

Geri bırakma süresi içinde zamanaşımı işlemez.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Askeri Mahkemelerin Yetkisi

Genel olarak yetki:

Madde 21 – Askeri mahkemelerin yetkisi, nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amirinin kadro ve kuruluş itibarıyla emirleri altında bulunan kişiler ile adli bakımdan kendisine bağlanmış birlik veya askeri kurum mensupları hakkında caridir.

(Değişik fıkra: 29/6/2006-5530/8 md.) Asker olmayan kişilerin asker kişilerle müştereken işledikleri suçlarda yetkili askerî mahkeme, asker kişiler yönünden yetkili olan askerî mahkemedir.

(Ek fıkra: 29/6/2006-5530/8 md.) Savaş halinde, asker olmayan kişilerin askerî mahkemelerde yargılanmalarını gerektiren suçlarda ise, suçun işlendiği yere en yakın askerî mahkeme yetkilidir. Suçun işlendiği yer belli değil ise, yetkili askerî mahkeme 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda gösterilen usûllere göre belirlenir.

(Değişik fıkra: 29/6/2006-5530/8 md.) Savaş hâlinde saklı, yoklama kaçağı, bakaya ve geç iltihak suretiyle bakaya suçlarından sanık erbaş ve erler ile sevk edildiği eğitim merkezine zamanında katılmamak suretiyle bakaya suçu işleyen yedek subay adayları, eğitimlerini takiben verildikleri birlik veya kurumların tâbi oldukları askerî mahkemede yargılanırlar.

(Değişik fıkra: 29/6/2006-5530/8 md.) Savaş hâlinde saklı, yoklama kaçağı ve bakaya suçlarından sanık yedek subay aday adayları, kayıtlı bulundukları askerlik şubelerinin tâbi olduğu askerî mahkemede yargılanırlar.

Özel yetki:

www.askerihukuk.net

Madde 22 – (Değişik: 29/6/2006-5530/9 md.)

Kadro ve kuruluş itibarıyla hangi askerî mahkemenin yetkisine girdikleri belli olmayan kişiler, suçu işledikleri veya bölgesinde bulundukları yerdeki askerî birlik veya kurumun bağlı bulunduğu askerî mahkemenin yetkisine tâbidirler.

Yetkili askerî mahkeme birden fazla olduğu takdirde şüpheliyi yakalayan veya soruşturma yapılmasını daha önce isteyen kıt'a komutanı veya askerî kurum amirinin teşkilâtında kurulan askerî mahkeme yetkilidir.

Geçici görevlendirmede yetki:

Madde 23 – (Değişik: 9/10/1996 - 4191/5 md.)

Bir askeri birlik veya kurumda geçici olarak görevlendirilen veya hareket komutasına verilen asker kişiler, bu görevlerinin devamı süresince, geçici olarak görevlendirildikleri veya hareket komutasına verildikleri askeri birlik veya kurumun bağlı bulunduğu askeri mahkemenin yetkisine tabidirler.

Yabancı memleketlerde işlenen suçlarda yetki:

Madde 24 – Asker kişiler tarafından yabancı memleketlerde Türk askeri kıtalarında veya diğer resmi görevler esnasında veya esir karargahlarında işlenen ve Türkiye'de askeri mahkemede kovuşturulması gereken suçlarda yetki, bundan önceki maddelere göre tayin edilir. Bununla beraber soruşturmayı istiyen komutan veya askeri kurum amiri ile askeri savcının veyahut sanığın istemi üzerine Askeri Yargıtay suçun işlendiği yere daha yakın olan bir askeri mahkemeye yetki verebilir.

Savaş hükümlerinin uygulanacağı bölgelerde yetki:

Madde 25 – Savaş hükümlerinin uygulanacağı ilan edilen bölgelerdeki bütün asker kişiler o bölge komutanının nezdindeki askeri mahkemeye tabi olurlar.

Yetki genişletilmesi ve daraltılması:

Madde 26 – Askeri mahkemelerin yetkileri, Kuvvet Komutanlıklarının gösterecekleri ihtiyaç üzerine veya doğrudan doğruya Genelkurmay Başkanlığının göstereceği lüzuma göre Milli Savunma Bakanlığınca genişletilip daraltılabilir.

Birden fazla suçlarda yetki:

Madde 27 – (Değişik: 11/8/1983 - 2875/1 md.)

Bir kimse birden çok askeri mahkemenin yetkisine giren, birden fazla suçtan sanık olursa veya bir suçta birkaç sanık bulunur ve bunlar birden fazla askeri mahkemenin yetkisine tabi olursa; askeri mahkemeler arasındaki uyuşma üzerine bu davaların hepsine veya bir kısmına bu askeri mahkemelerden birinde birleştirilerek bakılabilir.

Askeri mahkemeler uzlaşamazlar ise nezdinde askeri mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askeri kurum amiri veya askeri savcılardan birinin istemi üzerine Askeri Yargıtay tarafından, davalara bakacak askeri mahkeme tayin olunur.

Birden fazla mahkemeye tâbi şüpheliler hakkında yetki:⁹

Madde 28– (Değişik: 29/6/2006-5530/10 md.)

Bir suçta birkaç şüpheli bulunur ve bunlar birden fazla askerî mahkeme yetkisine tâbi olursa ilgili askerî savcılar hepsi hakkında soruşturmanın hangi askerî

⁹ Bu madde başlığı "Birden fazla mahkemeye tabi sanıklar hakkında yetki:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 10 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

savcılık tarafından yapılacağını kararlaştırırlar. Uzlaşamazlar ise, soruşturmayı yapacak savcılığı Millî Savunma Bakanlığı tayin eder.

Birleştirilerek yapılan soruşturma sonunda şüphelilerin hepsi hakkında dava, soruşturmayı yapan askerî savcının teşkilâtında bulunduğu askerî mahkemede açılabilir.

Şüphelilerden biri hakkında evvelden dava açılmış ise askerî savcılardan birinin istemi üzerine Askerî Yargıtay tarafından bütün şüphelilerin davasına bakacak askerî mahkeme tayin olunur.

Davanın nakli:

Madde 29 – Soruşturmanın mahallinde yapılması Türk Silahlı Kuvvetlerinin emniyeti veya askeri disiplinin korunması bakımından mahzurlu olursa nezdinde askeri mahkeme kurulan komutan veya askeri kurum amirinin teklifine binaen veya doğrudan doğruya Milli Savunma Bakanlığınca yapılacak talep üzerine Askeri Yargıtay davanın başka bir yerde bulunan askeri mahkemeye nakline karar verebilir.

Duruşmanın mahallinde yapılması Türk Silahlı Kuvvetlerinin emniyeti veya askeri disiplinin korunması bakımından mahzurlu görülürse, askeri savcının talep etmesi şartıyla askeri mahkemenin vereceği karar üzerine Askeri Yargıtayca davanın başka bir yerde bulunan askeri mahkemeye nakline karar verilebilir.

Askeri mahkeme hukuki veya fiili sebeplerden dolayı yargı görevini yapamıyacak halde bulunursa nezdinde askeri mahkeme kurulan komutan veya askeri kurum amirinin veya tarafların talebi üzerine Askeri Yargıtay davanın başka bir yerde bulunan askeri mahkemeye nakline karar verir.

Olumlu yetki uyuşmazlığı:

Madde 30 – Askeri mahkemeler arasında çıkan olumlu yetki uyuşmazlıklarını Askeri Yargıtay çözümler.

Olumsuz yetki uyuşmazlığı:

Madde 31 – Birkaç askeri mahkeme arasında yetki hususunda olumsuz uyuşmazlık çıkar ve yetkisizlik kararları aleyhine kanun yollarına başvurma imkanı kalmamış bulunursa Askeri Yargıtay yetkili mahkemeyi tayin eder.

Yetkisizlik iddiası:

Madde 32 – (Değişik: 29/6/2006-5530/11 md.)

Sanık, sınıf ve rütbe yönünden olmayan yetkisizlik iddiasını duruşmada sorgusundan önce askerî mahkemeye bildirir.

Yetkisizlik iddiası üzerine askerî mahkeme bu iddiayı, sanığın sorgusundan önce karara bağlar. Bu aşamalardan sonra yetkisizlik iddiasında bulunulamayacağı gibi mahkemeler de bu hususta re'sen karar veremez.

Yetkisi olmayan askerî savcının ve askerî mahkemenin yaptığı soruşturma ve kovuşturma:¹⁰

Madde 33 – (Değişik: 29/6/2006-5530/11 md.)

¹⁰ 33 üncü maddenin başlığı "Yetkisi olmayan askeri mahkemenin ve askeri savcının yaptığı soruşturma:" 37 nci maddenin başlığı "Hakimin davaya bakamayacağı haller:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 12 ve 13 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Yetkisi olmayan askerî savcı ve askerî mahkeme tarafından yapılan soruşturma ve kovuşturma işlemleri, sadece yetkisizlik nedeniyle hükümsüz sayılmaz.

Askeri savcının yetkisi, yetki ve görev uyuşmazlıkları:

Madde 34 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

Nezinde askerî mahkeme kurulan kıta komutanı veya askerî kurum amirinin refakatindeki askerî savcının yetkisi, nezinde bulunduğu askerî mahkemenin yetkisi ile sınırlıdır.

A) Askerî savcılar arasında çıkacak yetki uyuşmazlıkları aralarında halledilir.

B) Nezinde disiplin mahkemesi kurulan kıta komutanları veya askerî kurum amirleri ile askerî savcılar arasında çıkacak görev uyuşmazlıkları aralarında halledilir.

Her iki halde de uyuşmadıkları takdirde Milli Savunma Bakanlığına başvurulur.

Milli Savunma Bakanının gözetim yetkisi:

Madde 35 – Askerî mahkemelerin idari işleri ile askerî savcılıkların bütün işlemleri Milli Savunma Bakanının gözetimine tabidir.

Bu görev Bakanlık Askerî Adalet İşleri Başkanlığı aracılığı ile yürütülür.

Bakanlık Askerî Adalet İşleri Başkanlığının görev ve yetkileri bir yönetmelik ile düzenlenir.

Teftiş Kurulu:

Madde 36 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

Askerî mahkeme kalemleri ile askerî savcılıkları ve kalemlerini adli müşavirlik hizmetlerini ve askerî ceza ve tutuk evlerini Milli Savunma Bakanı adına teftiş ve murakabe etmek ve kanunun belirttiği hallerde soruşturma yapmak üzere müfettiş sıfat ve yetkisini taşıyan bir başkanın yönetimi altında lüzumu kadar müfettişten kurulu bir askerî adalet teftiş kurulu kurulur. Bu kurulun kuruluşu, görev, yetki ve hizmetlerini ne şekilde yürüteceği bir yönetmelik ile düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Hakimlerin Davaya Bakmaması ve Reddi

Hâkimin davaya bakamayacağı hâller ve hâkimin reddi:

Madde 37– (Değişik: 29/6/2006-5530/13 md.)

Hâkim, Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen hâllerde ve dava ile ilgili olarak teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri sıfatı ile istemde bulunmuş veya amir sıfatı ile vak'a hakkında rapor vermiş ise hâkimlik görevini yapamaz.

Savaşta, hâkimin davaya bakamayacağı hâller dışındaki bir sebebe dayanılarak hâkimin reddi isteminde bulunulamaz.

Karara katılamıyan hakim:

Madde 38 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hakimin red sebepleri:

Madde 39 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

www.askerihukuk.net

Tarafsızlığını şüpheye düşürecek sebeplerden dolayı hakim ret isteminin zamanı:

Madde 40 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hakimin reddi isteminin usulü:

Madde 41 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Red isteminin ispatı:

Madde 42 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Red istemi üzerine verilecek karar:

Madde 43 – Hakimin reddi istemi hakkında mensup olduğu askeri mahkemece karar verilir. Ancak reddolunan hakimin müzakereye katılamamasından askeri mahkeme kurulamaz ise yalnız bu hususta karar verilmesi için başka bir hakimle yeni bir kurul kurulur. Bu yolla'da mahkemenin kurulması mümkün olmazsa en yakın askeri mahkemeden bir hakim istenir.

(Mülga ikinci fıkra: 29/6/2006-5530/62 md.)

Bir hakim, reddini gerektiren sebepleri bildirir yahut bazı haller bir hakimin davaya bakamayacağı şüphesini doğurursa, bu hususta bir istem olmasa bile Askeri Yargıtay kendiliğinden de karar verebilir.

(Mülga dört ve beşinci fıkralar: 29/6/2006-5530/62 md.)

Red istemi üzerine verilecek kararlar ve kanun yolu:

Madde 44 – Hakimin reddinin kabulüne dair olan kararlar kesindir. Reddin kabul edilmemesi ile ilgili kararlar ile red isteminin esassız veya red sebebinin aksi sabit olduğuna dair kararlar aleyhine ancak hükümle birlikte temyiz yoluna başvurulabilir.

Reddi istenilen hakimin yapabileceği muameleler:

Madde 44/a – (Ek: 21/1/1981 - 2376/2 md.; Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Red isteminin geri çevrilmesi:

Madde 44/b – (Ek: 21/1/1981 - 2376/2 md.; Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tutanak katiplerinin reddi: ¹¹

Madde 45 – (Değişik: 19/6/2010-6000/3 md.)

Bu Bölümde yazılı hükümler, askeri mahkemede bulunan tutanak katipleri hakkında da uygulanır.

Askerî savcılarının reddi ve çekinmesi: ¹²

Madde 46 – (Değişik: 29/6/2006-5530/14 md.)

Askerî savcılar reddedilemez. Ancak, hâkimin davaya bakamayacağı hâllerden veya hâkimin ret sebeplerinden biri bulunursa davadan çekinirler.

¹¹ Bu madde başlığı "Subay üye ve tutanak katiplerinin reddi:" iken, 19/6/2010 tarihli ve 6000 sayılı Kanunun 3 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

¹² Bu madde başlığı "Askerî savcılarının reddi:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 14 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kararlar, Tefhim ve Tebliğ

Kararların nasıl verileceği:

Madde 47 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Kararların tefhim ve tebliği:

Madde 48 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tebliğat ve yazışma usûlü:¹³

Madde 49 – (Değişik: 29/6/2006-5530/15 md.)

Mahkeme kıdemli hâkimi veya hâkim, her türlü tebligatı, tüm gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri veya kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili yazışmaları yapar.

İnfaz edilecek kararlar, askerî savcılığa verilir.

Askerî Yargıtayda tebliğ veya yerine getirilecek kararlar, Askerî Yargıtay Başsavcısına verilir. Başsavcı, tebliğ veya yerine getirme için gerekli tedbirleri alır.

Gerekçe zorunluğu:

Madde 50 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tebliğ:

Madde 51 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tebliğ usulleri:

Madde 52 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

Asker kişilere yapılacak tebliğler üst makam aracılığı ile ve ilgiliden alınacak bir belge karşılığı yapılır. Bu belgede tebliğ ve tebellüğ edenin imzaları ile tebliğin yer ve zamanının gösterilmesi lazımdır.

Nezinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amirine gösterilecek evrak kendisine gönderilir. Bu gösterilme bir mehil başlangıcı olursa, gösterilen evrakın konusu ile yer ve zamanını belirten bir belge imzalanır.

Asker kişilerden başkasına yapılması gereken tebliğler, bir alındı karşılığında asker kişiler tarafından yapılabilir.

Tebliğat Kanunu hükümleri askeri mahkemelerde de uygulanır.

(Değişik: 11/8/1983 - 2875/2 md.) Savaş halinde tebligat; işin ivediliğine göre basın veya radyo vasıtası ile yapılabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Mehiller ve Eski Hale Getirme

Mehiller:

Madde 53 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Eski hale getirme:

Madde 54 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Eski hale getirme dilekçesi:

Madde 55 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

¹³) Bu madde başlığı " Askeri savcıya verilmesi gereken kararlarla bunların yerine getirilmesi:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 15 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Eski hale getirmenin mercii ve karar:

Madde 56 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Eski hale getirme isteminin kabulü ve reddi:

Madde 57 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Eski hale getirme isteminin karara etkisi:

Madde 58 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

YEDİNCİ BÖLÜM

Tanıklar

Tanıkların getirilmesi:

Madde 59 – (Değişik: 29/6/2006-5530/16 md.)

Asker kişi olan tanıklar, bağlı bulundukları birlik komutanı veya askerî kurum amirlerinin emri ile getirilirler.

Tutuklu ve ivedi işler ile savaş hâlinde tanıklar zorla getirilebilirler.

Hazırlık soruşturmasında yemin:

Madde 60 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tanıklar hakkında uygulanacak usul hükümleri:

Madde 61 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Bilirkişi, Keşif ve Otopsi

Bilirkişi:

Madde 62 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Askerî mahallerde keşif:¹⁴

Madde 63 – (Değişik: 29/6/2006-5530/17 md.)

Askerî mahallerde yapılacak keşiflerde o yerdeki askerî birlik komutanı veya askerî kurum amiri haberdar edilir.

Otopsi:

Madde 64 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Bilirkişi, keşif ve otopside uygulanacak hükümler:

Madde 65 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

DOKUZUNCU BÖLÜM

Arama ve Zapt

Aramaya ve zapta karar verme yetkisi ve buna itiraz:

Madde 66 – (Değişik: 22/1/2004-5078/ 5 md.) Aramaya ve zapta karar verme yetkisi; millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, askerî mahkemeye aittir.

Yukarıda belirtilen sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde askerî savcılar, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya

¹⁴ Bu madde başlığı "Keşif:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 17 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

askerî kurum amirleri ve bunların verecekleri yazılı emir üzerine diğer askerî makamlar da arama ve zapt işlemi yapabilirler. Arama ve zapt işlemleri, yirmidört saat içinde yetkili askerî mahkemenin onayına sunulur. Askerî mahkeme, kararını arama ve zapt işleminden itibaren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, zapt kendiliğinden kalkar.

Askerî mahallerde yapılacak arama ve zapttan o yerdeki askerî birlik komutanı veya kurum amiri haberdar edilir.

Askerî mahkemenin onayına sunulmayan arama ve zapt işlemleri hakkında, aleyhine arama ve zapt işlemi yapılan kimse, askerî mahkemeden her zaman bu hususta bir karar verilmesini isteyebilir.

Yukarıdaki fıkralara göre verilecek kararlara karşı yedi gün içinde en yakın askerî mahkemeye itiraz edilebilir.

Arama esnasında bulunan diğer şeyler:

Madde 67 – Arama esnasında soruşturulan olay ile ilgili olmıyan ve fakat kovuşturmayı gerektiren diğer bir eylemin bulunduğunu gösteren maddeler de zaptedilir. Bunlar nezdinde askerî mahkeme bulunan kıta komutanı veya askerî kurum amirine veyahut yetkili Cumhuriyet savcısına evrakı ile birlikte gönderilir.

Bu takdirde 95 inci madde hükmü uygulanır.

Arama ve zapta uygulanacak hükümler:

Madde 68 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

ONUNCU BÖLÜM

Tutuklama, Yakalama ve Salıverme

Tutuklama kararı:¹⁵

Madde 69– (Değişik: 29/6/2006-5530/18 md.)

Tutuklama kararı; soruşturma evresinde askerî savcının veya teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amirinin istemi üzerine, kovuşturma evresinde ise askerî savcının istemi ile veya re'sen askerî mahkeme tarafından verilir.

Teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri şüphelinin tutuklanmasını istediği takdirde bu istemini gerekçesi ile birlikte askerî savcıya bildirir. Askerî savcı, bu istemi yetkili askerî mahkemeye intikal ettirmekle yükümlüdür.

Tutuklama isteme yetkisi:

Madde 70 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tutuklama nedenleri:

Madde 71– (Değişik: 29/6/2006-5530/19 md.)

¹⁵ 69 uncu maddenin başlığı "Tutuklama kararı ve müzekkeresi:", 71 nci madde başlığı "Sanığın tutuklanmasını gerektiren haller:", 73 üncü maddenin başlığı " Sanığın tutuklanmasından kimlere haber verileceği:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 18, 19 ve 20 nci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiş olup, yine aynı Kanunun 21 inci maddesi ile de 74 üncü maddede yer alan "Tutuklama kararına karşı sanık," ibaresi ise "Tutuklama kararına karşı şüpheli sanık," olarak değiştirilmiş ve metne işlenmiştir.

Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların bulunması durumunda Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen tutuklama nedenlerinden birinin varlığı hâlinde veya askerî disiplinin korunması amacıyla şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir.

Sırf askerî suçlarda, kanunda öngörülen cezanın üst sınırı bir yıldan az olsa dahi tutuklama kararı verilebilir.

Tutuklunun sorguya çekilmesi:

Madde 72 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Şüpheli veya sanığın tutuklanmasından kimlere haber verileceği:

Madde 73– (Değişik: 29/6/2006-5530/20 md.)

Şüpheli veya sanığın tutuklanmasından; yakınları, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri ile şüpheli veya sanığın mensup olduğu askerî birlik komutanı veya askerî kurum amiri derhâl haberdar edilir.

Tutuklama kararı ile ret kararına itiraz:

Madde 74 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

Tutuklama kararına karşı şüpheli, sanık, askeri savcı ve nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri,

Tutuklama isteminin reddine dair karara karşı askeri savcı ile nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri,

Yedi gün içinde itiraz edebilirler.

Yukarıdaki fıkralarda yazılı itirazlar, tutuklama istemini inceliyen askeri mahkemeye en yakın askeri mahkemeye yapılır. Bu mahkemenin verdiği karar kesindir.

(Değişik son fıkra: 29/6/2006-5530/21 md.)Ancak, itirazı inceleyen mahkeme, şüpheli veya sanığın tutuklanmasına karar verdiği takdirde; şüpheli veya sanık, itirazda bulunan teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amirinin teşkilâtındaki askerî mahkeme hariç, en yakın askerî mahkemeye yukarıdaki süre içinde itiraz edebilir. Bu mahkemenin verdiği karar kesindir.

Tutukluluk halinin incelenmesi:

Madde 75 – (Değişik: 29/6/2006-5530/22 md.)

Soruşturma evresinde şüphelinin tutukevinde bulunduğu süre içinde ve en geç otuzar günlük süreler itibarıyla tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda, askerî savcının istemi üzerine tutuklama kararını veren askerî mahkeme tarafından 71 inci madde hükümleri göz önünde bulundurularak karar verilir. Bu karar şüpheliye tebliğ olunur.

Tutukluluk hâlinin incelenmesi, yukarıdaki fıkroda öngörülen süre içinde şüpheli tarafından da istenebilir.

İnceleme tarihinde askerî mahkemenin vereceği karara karşı, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri, askerî savcı ve şüpheli üç gün içinde bu mahkemeye en yakın askerî mahkemede itiraz edebilir. İtirazı inceleyen askerî mahkemenin vereceği karar kesindir.

Askerî mahkeme; tutuklu bulunan sanığın duruşmasında, tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceğini, her oturumda veya koşullar gerektirdiğinde

davanın açılmasından hükmün kesinleşmesine kadar askerî savcı veya sanığın istemi üzerine veya re'sen inceleyerek karara bağlar.

Tutuklunun konacağı yer ve hakkında yapılacak işlem:

Madde 76 – (Değişik: 15/1/1985 - 3150/1 md.)

Tutuklanan kimse mümkün olduğu kadar hükümlülerden ayrı bir yere konur ve ayrı bir odada bulundurulur.

Tutuklu hakkında ancak, tutuklama ile gözetilen gayeyi ve tutukevinin düzenini sağlayacak kadar kayıtlamada bulunulur. Tutuklu tutukevinin düzen ve emniyetini bozmamak ve tutuklanmasındaki gaye ile uygun olmak şartıyla servet ve durumuna göre kendisi masraf ederek istirahat veya meşgalesini düzenleyebilir. Bu hükme uymak şartıyla okuma ve yazmaktan mahrum bırakılamaz.

Tutuklu, tutukevinde ciddi bir tehlike teşkil ettiği veya diğer tutukluların emniyeti için gerekli görüldüğü veya intihara veya kaçmaya kalkıştığı veya bu yolda hazırlıkta bulunduğu takdirde sağlığına zarar vermeyecek tedbirler alınabilir.

Askeri tutukevinin kanun, yönetmelik ve emirlerle tespit edilmiş düzenini bozan tutuklular hakkında, askerî cezaevindeki hükümlülere uygulanan tedbir ve disiplin cezaları ile bunların neticelerine dair hükümler tatbik olunur.

Tutuklu, duruşmaya bağlı olmayarak çıkarılır.

Tutuklama müzekkeresinin geri alınması veya hükmünün sona ermesi:

Madde 77 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Askeri savcının sanığı salıvermesi:

Madde 78 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Yakalama:

Madde 79 – (Değişik: 29/6/2006-5530/23 md.)

Aşağıda belirtilen hallerde, asker kişi herkes tarafından geçici olarak yakalanabilir:

a) Kişiyi suçu işlerken rastlanması.

b) Suçüstü bir fiilden dolayı; izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması.

Tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde; askerî savcıya derhal başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, amiri, üstü, askerî karakol, nöbetçi, devriye, askerî inzibat ve kolluk görevlisi asker kişiyi yakalama yetkisine sahiptir.

Birinci fıkra hükmü, resmî elbiseli subay, astsubay ve askerî öğrenciler hakkında ancak ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda uygulanabilir.

Yakalanan kimsenin sorguya çekilmesi ve gözaltı:¹⁶

Madde 80– (Değişik: 29/6/2006-5530/24 md.)

Yakalanan kişi serbest bırakılmaz ise hemen en yakın askerî inzibat karakoluna veya askerî makama teslim olunur veya yetkili askerî inzibat gelinceye kadar olay yerinde tutulur.

¹⁶ Bu madde başlığı "Yakalanan kimsenin sorguya çekilmesi:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 24 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Yakalanan kişi ve olay hakkında askerî savcı ve Cumhuriyet savcısına hemen bilgi verilerek emri doğrultusunda işlem yapılır. Kişinin yakalandığı bir yakınına veya belirlediğı bir kişiye gecikmeksizin haber verilir.

Yakalanan kişi askerî savcı veya Cumhuriyet savcısı tarafından bırakılmazsa soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilir.

Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın askerî mahkeme veya sulh hâkimine gönderilmesi için zorunlu süre hariç yakalama anından itibaren yirmidört saati geçemez. Yakalama yerine en yakın askerî mahkeme veya sulh hâkimine gönderilme için zorunlu süre oniki saatten fazla olamaz.

Toplu olarak işlenen suçlarda, suçun niteliğı, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle; askerî savcı veya Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin, her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri gözaltına alınana derhâl tebliğ edilir.

Yakalama işlemine, gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin askerî savcı veya Cumhuriyet savcısının yazılı emrine karşı, yakalanan kişi, müdafî veya kanunî temsilcisi, eşi ya da birinci veya ikinci derecede kan hısımlı, hemen serbest bırakılmayı sağlamak için askerî mahkemeye veya sulh ceza hâkimine başvurabilir. Askerî mahkeme veya sulh ceza hâkimi incelemeyi evrak üzerinde yaparak derhâl ve nihayet yirmidört saat dolmadan başvuruyu sonuçlandırır. Yakalamanın veya gözaltına alma veya gözaltı süresini uzatmanın yerinde olduğı kanısına varılırsa başvuru reddedilir.

Dördüncü ve beşinci fıkralarda yazılı süreler içinde şüpheli, sorguya çekilmek üzere askerî mahkeme önüne çıkarılır; askerî mahkeme önüne çıkarılma imkânı olmaması halinde, en yakın sulh hâkimine gönderilir. Bu süreler geçtikten sonra mahkeme veya hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun kılınamaz.

Askerî mahkeme veya sulh hâkimi, yakalanma veya gözaltına almayı gerektiren bir hal görmez veya bu sebepler ortadan kalkmış bulunursa gözaltına alınan kişinin serbest bırakılmasını emreder.

ONBİRİNCİ BÖLÜM

İfade Alma ve Sorgu¹⁷

Şüpheli veya sanığın getirilmesi:¹⁸

Madde 81– (Değışik: 29/6/2006-5530/25 md.)

Asker kişiler, ifadelerinin alınması veya sorguları için bağılı bulundukları askerî birlik komutanının veya askerî kurum amirinin emri ile getirilirler.

Tutuklu olanlar muhafaza altında gönderilir.

Savaş hâlinde asker olmayan şüpheli ve sanıklar davetiye çıkarılmadan zorla getirtilebilirler.

Asker olmayan kişilerin getirilmesi:

¹⁷ Bölüm başlığı ile 82 nci maddenin başlığı, 9/10/1996 tarih ve 4191 Sayılı Kanun ile metne işlendiğı şekilde değıştirilmiştir.

¹⁸) 81 inci maddenin başlığı "Asker kişilerin getirilmesi", 85 inci maddenin başlığı "Sanığın kendisine müdafî tutması:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 25 ve 27 nci maddesiyle metne işlendiğı şekilde değıştirilmiştir.

Madde 82 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sorgunun usulü:

Madde 83 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Geçici olarak işten el çektirme:

Madde 84 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/26 md.) Askerî savcı, asker kişi olan bir şüphelinin yapılan soruşturma dolayısıyla geçici olarak işten el çektirilmesini gerekli görürse, bu hususta karar verilmesini teşkilâtında askerî mahkeme kurulan yetkili kıt'a komutanı veya askerî kurum amirinden ister. Kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri bu hususta en geç üç gün içinde kararını verir ve sonucunu askerî savcıya bildirir.

Bu işlem açığa çıkarma değildir.

ONİKİNCİ BÖLÜM

Savunma

Müdafî sayısının sınırlanması:

Madde 85– (Değişik: 29/6/2006-5530/27 md.)

Savaş hâlinde müdafilerin sayısı sınırlanabilir.

Müdafiler:

Madde 86 – Müdafî, avukatlık veya dava vekilliği etmeye kanunen yetkili olan kimselerden tutulur.

Askeri mahkemenin bulunduğu yerde avukatlık veya dava vekilliği etmeye kanunen yetkili kimse yoksa, hukuk fakültesini bitirmiş subaylar (Askeri hakim ve askerî savcı ile yardımcılar hariç) ve bunlar da yoksa diğer subaylar müdafî tutulabilirler.

Subaylar, savunmayı kabul etmeleri için en yakın amirinin iznini almak zorundadırlar. Askeri mahkemelerin doğrudan doğruya tutacağı müdafiler, askerî mahkemenin bulunduğu yerde olan veya askerî mahkemeye en yakın bulunan barolar ile haberleşilerek seçilir. Bunlar hizmetten kaçınamazlar.

Askeri mahkemece müdafî tutulması:

Madde 87 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Müdafîin görevini yapmaması halinde uygulanacak işlem:

Madde 88 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Müşterek savunma:

Madde 89 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Müdafîin evrakı incelemesi:

Madde 90 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tutuklunun müdafîi ile görüşmesi:

Madde 91 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Müdafî ücreti:

Madde 92 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

İKİNCİ KISIM
Yargılama Usulü
BİRİNCİ BÖLÜM

Kamu Davasının Hazırlanması

İhbar ve Şikayetler: ¹⁹

Madde 93 – (Değişik: 22/5/2012-6318/28 md.)

Asker kişilerden başkası tarafından yapılacak sözlü veya yazılı ihbar ve şikayetler, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri uyarınca yetkili makamlara veya şüphelinin amiri olan askeri makama yapılır. Asker kişiler tarafından yapılacak sözlü ve yazılı ihbar ve şikayetler ise silsile yolu ile şüphelinin amiri olan askeri makama yapılır.

Cumhuriyet savcılıklarına veya zabıta makam ve memurlarına yapılacak askeri yargıya tabi suç ihbar ve şikayetleri yetkili askeri savcılığa gönderilir. Kıt'a komutanı veya askeri kurum amiri maiyetinden birinin, ihbar veya şikayet yoluyla ya da doğrudan öğrendiği askeri yargıya tabi suçları hakkındaki evrakı adli yönden bağlı bulunduğu komutanlığa gönderir.

Cumhuriyet savcıları, zabıta makam ve memurları ve askeri amirler askeri savcının işe el koymasına kadar eylemin sübut vasıtalarının ve delillerinin kaybolmasını önleyecek tedbirleri alırlar.

Asker kişiler hakkında yapılacak ihbar ve şikayetlerin soyut ve genel nitelikte olmaması, ihbar veya şikayetlerde kişi veya olay belirtilmesi, iddiaların ciddi bulgu ve belgelere dayanması, ihbar veya şikayet dilekçesinde dilekçe sahibinin doğru ad, soyad ve imzası ile iş veya ikametgah adresinin bulunması zorunludur.

Dördüncü fıkradaki şartları taşımayan ihbar ve şikayetler işleme konulmaz ve durum, ihbar veya şikayette bulunana bildirilir. Ancak iddiaların, sıhhati şüpheye mahal vermeyecek belgelerle ortaya konulmuş olması halinde ad, soyad ve imza ile iş veya ikametgah adresinin doğruluğu şartı aranmaz.

İhbarcı veya şikayetçinin kimlik bilgileri gizli tutulur.

Şüpheli ölüm ihbarları:

Madde 94 – Asker kişilerden birinin ölümünün tabii sebeplerden ileri gelmediği şüphesini verecek belirtiler olur, yahut kimliği bilinemiyen bir asker kişinin ölüsü bulunursa asker ve sivil zabıta memurları ve köy muhtarları durumu, Cumhuriyet savcılarına ihbar etmekle beraber en yakın askeri makama da bildirmekle yükümlüdürler.

Ölünün gömülmesi, ancak askeri savcının veya askeri makamın veya zorunluk halinde Cumhuriyet savcısının veya sulh hakiminin yazılı iznine bağlıdır.

Bir suç işlendiğinin öğrenilmesi ve ilk tedbirler:

Madde 95 – (Değişik: 29/6/2006-5530/29 md.)

Cumhuriyet savcılıklarına veya zabıta makam ve memurlarına yapılacak askerî yargıya tâbi suç ihbar ve şikâyetleri şüphelinin amiri olan makama gönderilir.

¹⁹ Bu maddenin başlığı "Suçların ihbarı" iken 22/5/2012 tarihli ve 6318 sayılı Kanunun 28 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Askerî birlik komutanı veya askerî kurum amiri maiyetinden birinin kendisine ihbar veya şikâyet olunan veyahut diğer suretle öğrendiği, askerî mahkemelerin görev alanına giren suçları hakkında şüphelinin kimliğini, isnat olunan suç ve bu suçun delillerini gösterir bir vak'a raporu düzenler ve adlî yönden bağlı bulunduğu askerî mahkemenin teşkilâtında kurulduğu kıt'a komutanı veya askerî kurum amirine gönderir.

Teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri, suç evrakını inceledikten sonra askerî savcıya gönderir ve şüphelinin tutuklanmasını isterse bu husustaki istemini de bildirir.

Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlar veya gecikmesinde sakınca umulan hallerde askerî savcılar derhal soruşturmaya başlarlar. Zorunluluk halinde bu soruşturma bir disiplin subayı tarafından da yapılabilir. Bu hallerde durum derhal yetkili askerî mahkemenin teşkilâtında kurulduğu komutan veya askerî kurum amirine bildirilir.

Cumhuriyet savcıları, zabıta makam ve memurları ve askerî amirler askerî savcının işe el koymasına kadar eylemin sübut vasıtalarının ve delillerinin kaybolmasını önleyecek, gecikmesinde sakınca umulan tedbirleri alırlar.

Soruşturma: ²⁰

Madde 96 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/30 md.) Askerî savcı 95 inci maddede yazılı usûl ve yollarla bir suçun işlendiğini öğrenir öğrenmez, kamu davasının açılmasına lüzum olup olmadığına karar verilmek üzere bir soruşturma yapar.

Basit işlerde disiplin amirinin veya disiplin subayının yaptığı soruşturma ile yetinilebilir.

(Değişik üçüncü fıkra: 29/6/2006-5530/30 md.) Şüpheli suçunu itiraf etse bile, öz vak'anın soruşturulması gerekir.

(Değişik dördüncü fıkra: 29/6/2006-5530/30 md.) Askerî savcı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil yargılamanın yapılabilmesi için, kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almak ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.

Savaş halinde bu soruşturma mümkün olduğu kadar çabuklaştırılır.

Askerî savcılarının yetkisi:

Madde 97 – (Değişik: 29/6/2006-5530/31 md.)

Askerî savcı, gerek doğrudan doğruya ve gerekse askerî, adlî veya diğer kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; bütün kamu görevlilerinden ve özel kuruluşlardan soruşturmaya ilişkin her türlü bilgiyi isteyebilir.

Askerî savcılar; diğer askerî savcılar ile Cumhuriyet savcılarını istinabe edebilirler.

Askerî, adlî ve diğer kolluk görevlileri, askerî savcının soruşturmaya ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür. Bu emirler yazılı; acele hâllerde sözlü olarak verilir. Sözlü emir, en kısa sürede yazılı olarak da bildirilir.

²⁰ Bu madde başlığı "Hazırlık soruşturması:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 30 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden askerî savcıya vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.

Askeri savcının soruşturma istemi:

Madde 98 – Askeri savcılar, ancak hakim tarafından yapılabilecek olan bir soruşturma işlemine lüzum görürlerse, bu istemlerini nezdinde bulundukları askerî mahkemeye veya işlemin cereyan edeceği yerdeki askerî mahkemeye, yoksa sulh hakimine bildirirler.

Bu makamlar, işin gereğine göre istenen işlemin yapılmasının mümkün bulunup bulunmadığını incelerler.

Tutanak ve düzenlenmesi:

Madde 99 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Keşif, muayene, tanık ve bilirkişi işlerinde bulunacaklar:

Madde 100 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanığın hazır bulunmayacağı hal:

Madde 101 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Komutan veya askerî kurum amirinin soruşturmada yetkisi:

Madde 102 – Nezdinde askerî mahkeme kurulan kıta komutanı veya askerî kurum amiri soruşturma safhası hakkında, askerî savcıdan bilgi isteyebilir.

Askeri savcının kendiliğinden yapacağı soruşturma işleri:

Madde 103 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/32 md.) Soruşturma sırasında bu soruşturmanın başka bir kişiyi veya suçu kapsayacak şekilde genişletilmesi gerekirse, askerî savcı ivedi hâllerde bu soruşturmayı kendiliğinden yapar.

Bu halde 95 inci maddenin 4 üncü fıkrası hükmü uygulanır

Askeri hakimler ve savcılar hakkında soruşturma:

Madde 104 – Askeri hakimler ile askerî savcılar veya yardımcılar hakkında özel kanuna göre soruşturma yapılır.

Kovuşturmaya yer olmadığı kararı:

Madde 105 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Askeri savcının soruşturmanın geçici olarak tatiline karar vermesi:

Madde 106 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz.²¹

Madde 107– (Değişik: 29/6/2006-5530/33 md.)

Askerî savcı tarafından verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karar, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri ile şüpheli ve suçtan zarar görene bildirilir.

Bu karara karşı teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri ya da suçtan zarar gören, kararın kendilerine tebliğinden itibaren

²¹ Bu madde başlığı "Askeri savcının kararına itiraz:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 33 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

onbeş gün içinde kararı veren askerî savcının teşkilâtında olduğu askerî mahkemeye yer itibarıyla en yakın askerî mahkemede itiraz edebilirler. En yakın askerî mahkemenin tayininde kararsızlık olursa, bu husus Millî Savunma Bakanlığınca giderilir. İtiraz isteminde kamu davasının açılmasını haklı gösterecek olaylar ve deliller gösterilir.

İtirazın incelenmesi ve soruşturmanın genişletilmesi:

Madde 108 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/34 md.) İtiraz üzerine askerî savcının o zamana kadar yaptığı soruşturmayı içine alan dosya, itirazı inceleyecek olan askerî mahkemeye gönderilir.

(Değişik ikinci fıkra: 29/6/2006-5530/34 md.) Askerî mahkeme, süre tayin ederek bir diyeceği varsa bildirmesi için itiraz istemini şüpheliye tebliğ edebilir

Askeri mahkeme kararını vermek için soruşturmanın genişletilmesine lüzum görürse gereken soruşturmayı yetkili askeri savcıya yaptırabilir.

İtirazın reddi:

Madde 109 – İtiraz süresi içinde yapılmamış veya sebep gösterilmemişse veyahut kamu davasının açılması için yeter sebepler bulunmazsa askeri mahkeme itirazı reddeder.

(Değişik ikinci fıkra: 29/6/2006-5530/35 md.) Ret kararı suçtan zarar görene; eğer itiraz, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri tarafından yapılmış ise bu makama tebliğ olunur ve ayrıca askerî savcıya ve şüpheliye bildirilir.

İtiraz reddedildikten sonra kamu davası ancak yeni olaylara ve yeni delillere dayanılarak açılabilir.

İtirazın kabulü:

Maddde 110 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/36 md.) Askerî mahkeme, itirazın yerinde ve haklı olduğuna kanaat getirirse, şüpheli hakkında kamu davası açılmasının gerekli olduğuna karar verir ve evrakı yetkili askerî savcıya gönderir.

Bu karar üzerine askeri savcı soruşturma yapmaksızın iddianame ile kamu davasını açar.

Milli Savunma Bakanının askeri savcıya emir vermesi:

Madde 111 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/37 md.) Askerî savcı tarafından verilir süresi içinde itiraz edilmeyen veya itiraz edilip de süresi içinde itiraz edilmediğinden veya sebep gösterilmediğinden hakkındaki itiraz reddolunmuş bulunan kovuşturmayla yer olmadığı kararı üzerine, Millî Savunma Bakanı soruşturmaya devam edilmesi veya kamu davası açılması hususlarında askerî savcıya emir verebilir.

Kamu davasının açılması hususunda verilecek emir üzerine askeri savcı, soruşturma yapmaksızın iddianame ile kamu davasını açar.

Dosyanın yetkili makama gönderilmesi:

Madde 112 – Askeri savcı, işin nezdinde bulunduğu askeri mahkemenin görev ve yetkisi dışında olduğunu görürse dosyanın yetkili veya görevli makama gönderilmesine karar verir.

(**Değişik ikinci fıkra: 29/6/2006-5530/38 md.**) Bu karara karşı şüpheli ve suçtan zarar gören ile teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri onbeş gün içinde itiraz edebilir.

(**Değişik üçüncü fıkra: 29/6/2006-5530/38 md.**) Bu itiraz hakkında 107, 108 ve 109 uncu madde hükümleri uygulanır. İtirazın kabul edilmesi halinde, askerî savcı, soruşturmanın sonucuna göre karar verir.

Yeni bir suçtan dolayı soruşturmanın tatili ve yeniden başlanabilmesi:

Madde 113 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Kamu davasının açılması:

Madde 114 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

İddianamenin iadesi kararına itiraz.²²

Madde 115– (Değişik: 29/6/2006-5530/39 md.)

Askerî savcı, iddianamenin iadesi kararına karşı yedi gün içinde en yakın askerî mahkemeye itiraz edebilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Duruşma Hazırlığı

Duruşma gününün belirlenmesi ve duruşma hazırlığı.²³

Madde 116 – (Değişik: 19/6/2010-6000/4 md.)

Mahkeme, iddianamenin kabulünden sonra duruşma gününü belirler ve duruşmada hazır bulunması gereken kişileri çağırıp, diğer duruşma hazırlıklarını yerine getirir.

Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlara, genel ahlaka karşı suçlara ve Askeri Ceza Kanununun 30 uncu maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde yazılı suçlara ait davalar ile tutuklu veya açıklı işlerin davaları, önce görülür.

Çağrı - tebliğ ve sübut araçları:

Madde 117 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

İddianamenin sanığa tebliği:

Madde 118 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tutuklu olan ve olmıyan sanıkların çağırılması:

Madde 119 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tebliğ ile duruşma günü arasındaki süre:

Madde 120- (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Müdafiinin çağırılması:

Madde 121 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanığın savunma delillerinin toplanması istemi:

Madde 122 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

²² Bu madde başlığı "iddianame:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 39 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

²³ Bu madde başlığı "Duruşma gününün ve subay üyenin tesbiti:" iken, 19/6/2010 tarihli ve 6000 sayılı Kanunun 4 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Sanığın tanık ve bilirkişiyi doğrudan doğruya çağırması veya birlikte getirmesi:

Madde 123 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Kıdemli hakimin delil toplaması:

Madde 124 – Askeri mahkeme kıdemli askeri hakimi de kendiliğinden tanık ve bilirkişilerin çağırılmasına ve başkaca sübut delillerinin toplanmasına karar verebilir.

Çağırılan tanık ve bilirkişilerin sanığa ve askeri savcıya bildirilmesi:

Madde 125 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Naip veya istinabe yolu ile dinlenilme:

Madde 126 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tanık ve bilirkişinin dinleneceği günün bildirilmesi, yeniden keşif ve muayene, iddianamenin geri alınması:

Madde 127 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Duruşma Usulü

Duruşma:

Madde 128 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Birden çok askeri savcı, müdafî ve tutanak katibinin duruşmaya katılması:

Madde 129 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tehir ve talik istemi ve kararlar:

Madde 130 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tehir süresi ve duruşmanın tekrarı:

Madde 131 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Askeri mahkemenin vereceği tutukluluk kararı:

Madde 132 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanığın gelmemesi:

Madde 133 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Duruşma sırasında sanığın savunması:

Madde 134 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanık gelmese de duruşma yapılabilecek haller:

Madde 135 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanığın duruşmadan varestede tutulması:

Madde 136 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Davaların birleştirilmesi ve ayrılması:

Madde 137 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Duruşmanın açıklığı:

Madde 138 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Açıklığın kaldırılması hakkındaki duruşmanın kapalılığı:

Madde 139 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Kapalılık sebeplerinin açıklanmaması için uyarma:

Madde 140 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanığın astı olanların duruşmada bulunmaması:

Madde 141 – Duruşmada asker kişilerden, sanığın astı olanlar dinleyici olarak bulunamazlar. Sanıklar birden çok ise en büyüğünün rütbe ve kıdemi esas alınır.

Suçtan zarar gören asker kişi, rütbesi ne olursa olsun, duruşmada hazır bulunabilir. Ancak, askeri mahkeme disiplin sebeplerinden dolayı bu kimseyi de duruşma salonundan çıkarabilir.

Yayım yasağı:

Madde 142 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Duruşmanın inzibati:

Madde 143 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

Duruşmanın inzibatını sağlamak askeri mahkeme başkanına aittir.

(Mülga iki, üç, dört ve beşinci fıkralar: 29/6/2006-5530/62 md.)

Savaş halinde :

Duruşmanın inzibatını bozan sanık ve müdafileri, o günkü duruşmanın tamamına çıkmamak üzere askeri mahkeme başkanı salondan çıkartır. Birden ziyade duruşmadan çıkarılan sanık ve müdafiler bir daha aynı dava ile ilgili duruşmalara katılamazlar.

Yukarda yazılı hallerde salondan çıkarılan sanık ve müdafiler, mahkemenin tayin edeceği süre içinde yazılı savunma verebilirler.

Duruşmanın yönetimi:

Madde 144 – Duruşmayı askeri mahkeme kurulundaki en kıdemli askeri hakim yönetir. Bu hakimın görevini yapmasına kanuni engeller çıkarsa kendisinden sonra gelen askeri hakimler kıdemlerine göre bu görevi yaparlar.

Duruşmada ilgili olanlardan biri, duruşmanın yönetimine ilişkin kıdemli askeri hakim tarafından alınan bir tedbirin yerinde olmadığını ileri sürerse, askeri mahkeme bu konuda karar verir.

Tanık ve bilirkişilere soru sorulması:

Madde 145 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Duruşmanın başlaması:

Madde 146 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Delillerin ikamesi:

Madde 147 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Delillerden vazgeçilmesi ve delillerin reddi:

Madde 148 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Delil ve vakıanın geç iradedilmesi:

Madde 149 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sorguda sanığın dışarı çıkarılabilmesi:

Madde 150 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tanıkların ve bilirkişilerin mahkemeden uzaklaşmaları:

www.askerihukuk.net

Madde 151 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Duruşma sırasında okunacak sübut sebepleri:

Madde 152 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Delilin bir tanık olması:

Madde 153 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tutanağın okunması ile yetinme:

Madde 154 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tanık ve bilirkişinin evvelki ifadelerinin okunması:

Madde 155 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanığın eski ifadesinin okunması:

Madde 156 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

İfadelerin okunduğunun tutanağa geçirilmesi:

Madde 157 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Raporların ve diğer evrakın okunması:

Madde 158 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Delillere karşı ne diyeceğinin sanıktan sorulması:

Madde 159 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Askeri savcı, davaya katılan, davacı ve sanığın iddia ve savunması:

Madde 160 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tercüman bulundurulacak haller:

Madde 161 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Duruşmanın bitmesi ve hüküm:

Madde 162 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Delillerin değerlendirilmesi:

Madde 163 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hukuk mahkemelerini ilgilendiren konularda yapılacak işlem:

Madde 164 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hükmün konusu ve eylemin değerlendirilmesi:

Madde 165 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Suçun mahiyet ve niteliğinde değişme:

Madde 166 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Duruşmada sanığın yeni bir suçunun meydana çıkması:

Madde 167 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Kararların görüşülmesi ve oyların toplanması:

Madde 168 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Oylamaya katılma zorunluğu:

Madde 169 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hüküm ve kararlarda gerekli oy sayısı:

Madde 170 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Oy sırası:

Madde 171 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Görüşmeye katılacak olanlar:

Madde 172 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hükmün gerekçesinde gösterilmesi gereken hususlar:

Madde 173 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hükmün ne suretle tefhim olunacağı:

Madde 174 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Yetkisizlik veya görevsizlik kararı verilmiyen haller:

Madde 175 – Askeri mahkemece, davanın yetkili olmıyan bir askeri savcı tarafından açılmış olması veya sanığa aynı eylemden dolayı disiplin amirlerince ceza verilmiş bulunması sebepleriyle yetkisizlik veya görevsizlik kararı veremez.

Görevsizlik ve yetkisizlik kararı:

Madde 176 – Duruşma sırasında sanığın veya suçun askeri yargıya tabi olmadığı anlaşılırsa askeri mahkeme görevsizlik kararı verir.

Sanığın rütbesi veya sınıfı uygun değilse yetkisizlik kararı verilir.

Bu kararlar temyiz olunabilirler ve iddianamenin bütün sonuçlarını meydana getirerek aynı şartlara tabi olurlar.

Duruşma tutanağı ve kapsayacağı hususlar:

Madde 177 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tutanağa yazılacak diğer noktalar:

Madde 178 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Tutanağın ispat kuvveti:

Madde 179 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hüküm fıkrası:

Madde 180 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gaiblerin Yargılanmaları

Gaibin tanımı:

Madde 181 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Gaip hakkında duruşma açılması:

Madde 182 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

İlan yolu ile yapılacak tebliğ:

Madde 183 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanık adına duruşmaya kabul edilecek kimseler:

Madde 184 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Sanık adına kanun yollarına başvurma:

Madde 185 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Belirli malların haczi:

Madde 186 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Genel haciz:

Madde 187 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Gaip hakkında duruşma:

Madde 188 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Soruşturma işlerinde gaibe haber verilip verilmiyeceği:

Madde 189 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Gaibe ihtar:

Madde 190 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Gaip hakkındaki delillerin toplanması:

Madde 191 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Gaip hakkında haciz kararı ve ilanı ve askerlikten tard:

Madde 192 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Haczedilen mallar üzerinde sanığın tasarrufu:

Madde 193 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Haczin kaldırılması:

Madde 194 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

ÜÇÜNCÜ KISIM

Kanun Yolları

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel Esaslar

Kanun yolları:

Madde 195 – Kanun yolları itiraz ve temyizden ibarettir.

Kanun yollarına başvurma:

Madde 196 – (Değişik: 29/6/2006-5530/40 md.)

Kanun yolları, askerî savcı, şüpheli, sanık ve katılan, katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş bulunanlar ile teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı ve askerî kurum amirine ağıktır.

Askerî savcı ile teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri şüpheli veya sanık lehine de kanun yollarına başvurabilir.

Kanun yollarına başvurma mercii:

Madde 197 – Kanun yollarına başvurma, bundan feragat veya vazgeçme hakkındaki istemlerde merci, taarruz edilen kararı veren veya bu karara aracılık eden askeri savcılık ve eğer taarruz bir mahkeme kararına karşı ise, o mahkemedir.

Kanun yoluna başvurma dilekçe ile olur.

Ancak, askeri mahkeme veya askeri savcılık tutanak katibine bu hususta bir tutanak düzenlenmesi için yapılacak bir beyan ile de olabilir. Bu tutanak askeri savcı veya kıdemli askeri hakim tarafından onaylanır.

Asker kişiler tarafından en yakın askeri birlik komutanına veya askeri kurum amirine bir beyanda bulunmak suretiyle de kanun yoluna başvurulabilir. Bu hususta bir tutanak düzenlenir. Kanuni mehillere uyulmuş olmak için tutanağın bu mehillere içinde düzenlenmiş olması gereklidir.

Tutuklu olanların kanun yollarına başvurma usulü:

www.askerihukuk.net

Madde 198 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Kanun yolunun tayininde yanılma:

Madde 199 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Askeri savcı ve kıta komutanı veya askeri kurum amirinin kanun yoluna başvurması:

Madde 200 – Askeri savcı ile nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri tarafından aleyhine kanun yoluna başvurulmuş karar veya hüküm, sanığın lehine bozulabileceği gibi değiştirme de yapılabilir.

Başvurma hakkından vazgeçilmesi ve etkisi:

Madde 201 – Kanun yollarına başvurma hakkından veya yapılmış bir başvurmadan vazgeçilmesi, bu başvurma için belirli olan mehilin sona ermesinden önce de geçerlidir.

Şu kadar ki, askeri savcı ile nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri tarafından sanık lehine yapılmış olan başvurma onun rızası olmaksızın geri alınamaz.

Müdafii yapılmış bir başvurmadan vazgeçmesi, ancak ayrıca özel bir vekaletnameye sahip bulunmasına bağlıdır.

(Mülga dördüncü fıkra: 29/6/2006-5530/62 md.)

İKİNCİ BÖLÜM

İtiraz

İtiraz olunabilecek kararlar ve itiraz merci:²⁴

Madde 202 – İtiraz, bu kanunda açıkça gösterilen hallerde kararlara veya askeri mahkeme kararlarına karşı yapılabilir.

(Ek fıkra: 29/6/2006-5530/41 md.) Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde yapılacak itirazları en yakın askerî mahkeme inceler.

Yürütmenin durdurulması:

Madde 203 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

İtirazın karşı tarafa bildirilmesi ve soruşturma yapılması:

Madde 204 – İtirazı inceleyecek merci, yazı ile cevap verebilmesi için, itirazı karşı tarafa bildirebilir.

Bu merci gerekli gördüğü soruşturmayı yaptırabilir veya kendisi yapabilir.

İtiraz hakkında duruşma yapılmaksızın karar verilir.

İtirazın incelenmesi Askeri Yargıtay'a ait ise ilk önce Başsavcının mütalaası alınır.

İtiraz yerinde görülürse bunu inceliyen merci, aynı zamanda itiraz konusu olan mesele hakkında da kararını verir. İtiraz üzerine verilecek kararlar kesindir.

²⁴ Bu madde başlığı "itiraz olunabilecek kararlar:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 41 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Temyiz

Temyiz edilebilen veya edilemiyen hükümler:

Madde 205- (Değişik: 29/6/2006-5530/42 md.)

Askerî mahkemelerce verilen hükümler temyiz edilebilir.

Onbeş yıl ve daha fazla hapis cezasına ilişkin hükümler kendiliğinden temyize tâbidir.

Ancak;

A) Üst sınırı beşyüz günü geçmeyen adlî para cezasını gerektiren suçlardan beraat hükümlerine,

B) Kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümlere, karşı temyiz yoluna başvurulamaz. Bu hükümler hakkında 243 üncü madde hükümlerine göre Askerî Yargıtaya başvurulabilir.

Hükümden önceki kararların temyizi:

Madde 206 – Hükümden önce verilip hükme esas alınan kararlar da hükümle beraber temyiz olunabilir.

Temyiz sebepleri:

Madde 207 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/43 md.) Temyiz, kural olarak hükmün hukuka aykırılığı sebebine dayanır.

(Değişik ikinci fıkra: 29/6/2006-5530/43 md.) Bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması hukuka aykırılıktır.

(Değişik birinci cümle: 29/6/2006-5530/43 md.) Temyiz dilekçesi veya beyanında gösterilmiş olmasa da aşağıda yazılı hâllerde hukuka kesin aykırılık varsayılır:

A) Askeri mahkemenin kanuna uygun olarak kurulmamış olması,

B) Kanunen davaya bakamıyacak bir hakimin hükme katılması,

C) Tarafsızlığını şüpheye düşürecek bir sebepten dolayı hakkında red istemi olup da bu istem kabul olunduğu halde hakimin hükme katılması yahut bu istemin kanuna aykırı olarak reddolunması suretiyle hakimin hükme katılmasının sağlanması,

D) Askeri mahkemenin kanuna aykırı olarak davaya bakmaya kendisini görevli veya sınıf veya rütbe yönünden yetkili görmesi,

E) Askeri savcı veyahut kanunen bulunması gerekli diğer bir kişinin yokluğunda duruşma yapılması,

F) Sözlü duruşma sonucu olarak verilen hükümde duruşmanın açıklığı kuralına uyulmamış olması,

G) Hükmün gerekçeden yoksun olması,

H) Hüküm için önemli olan noktalarda mahkeme kararı ile savunma hakkının kısıtlanmış olması.

I) **(Ek: 29/6/2006-5530/43 md.)** Hükmün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delile dayanması.

Sanık lehine olan kurullara aykırılık:

Madde 208 – Sanığın lehine olan hukuki kurallara aykırılık sanığın aleyhine hükmün bozulması için askeri savcıya ve nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amirine bir hak vermez.

Temyiz isteminin süresi ve şartları:

Madde 209 – Temyiz istemi karar veya hükmün tefhiminden, tefhim sanığın yokluğunda yapılmış ise tebliğinden itibaren bir hafta içerisinde olur.

Nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri için temyiz süresi hükmün gerekçesiyle birlikte tebliği tarihinden başlayarak bir haftadır.

Eski hale getirme süresi içinde temyiz süresinin işlemesi:

Madde 210 – Sanığın yokluğunda aleyhine verilen hükümlerde eski hale getirme isteminin süresi içinde temyiz süresi de işler.

Sanık eski hale getirme isteminde bulunur ise bu istemin reddi ihtimalinin gözönüne alınarak süresi içinde dilekçe vermek veya tutanak katibine bir beyan yapmakla temyiz isteminde bulunmalıdır. Asker kişiler hakkında 197 nci madde hükümleri burada da uygulanır.

Bu halde temyize ilişkin olan işler eski hale getirme istemi hakkında karar verilinceye kadar geri bırakılır.

Eski hale getirme isteminde bulunmaksızın temyiz yoluna gidilmiş ise bu istem, eski hale getirme istemi hakkından vazgeçilmiş olduğunu gösterir.

Temyiz layihası ve içinde bulunması gereken hususlar:

Madde 211 – Temyiz eden taraf hükmün hangi yönden ve neden dolayı bozulmasını istemekte, kural olarak temyiz dilekçesinde veya beyanında veyahut layihasında gösterir. Temyiz için dayanılan sebeplerde yargılama usulü ile ilişkin bir kurala mı yoksa kanuni diğer hükümlere mi aykırılık bulunmasından dolayı başvurulduğu gösterilir. Birinci halde kanuna aykırı olan hususlar açıklanır.

İsteme bağlı temyiz lâyihası ve tebliği:²⁵

Madde 212– (Değişik: 29/6/2006-5530/44 md.)

Temyiz dilekçesinde veya beyanında temyiz sebepleri gösterilmemiş ise, temyiz dilekçesi için belirli olan sürenin bitmesinden veyahut hükmün gerekçesi henüz tebliğ edilmemiş ise, tebliğinden itibaren yedi gün içinde hükmü temyiz olunan mahkemeye bu sebepleri kapsayan bir lâyiha da verilebilir.

Teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri veya askerî savcı, temyiz yoluna başvurma nedenlerini sanığın leh ve aleyhine olduğunu belirtmek suretiyle gerekçeleri ile birlikte yazılı isteminde açıkça gösterir. Bu istem ilgililere tebliğ edilir. İlgililer, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde bu husustaki cevaplarını bildirebilirler.

Temyiz incelenmesi:

Madde 213 – Temyiz layihasının verilmemesi veyahut temyiz dilekçesinde veya beyanında temyiz sebeplerinin gösterilmemesi temyiz incelemesi yapılmasına engel değildir.

²⁵ Bu madde başlığı "İsteme bağlı temyiz layihası:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 44 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Temyiz isteminin hükmü veren askeri mahkemece reddi:

Madde 214 – (Değişik birinci fıkra: 9/10/1996 - 4191/22 md.) Temyiz istemi, kanuni sürenin geçmesinden sonra yapılmış veya temyiz edilmeyecek bir hüküm temyiz edilmişse veya temyiz edenin buna hakkı yoksa, hükmü temyiz olunan askeri mahkeme bir karar ile temyiz istemini reddeder.

Temyiz eden taraf bu red kararının kendisine tebliğinden başlayarak bir hafta içinde Askeri Yargıtay'dan bu hususta bir karar verilmesini isteyebilir. Bu takdirde dosya Askeri Yargıtay'a gönderilir. Şu kadar ki, bu sebepten dolayı hükmün yerine getirilmesi geri bırakılmaz.

Temyiz dilekçesinin veya beyanının etkisi:

Madde 215 – Süresi içinde verilen temyiz dilekçesi veya beyanı hükmün kesinleşmesini önler.

Hüküm, temyiz eden tarafa gerekçesi ile tebliğ edilmemiş ise, temyiz olunduğunu mahkemenin öğrenmesinden itibaren bir hafta içinde tebliğ edilir.

Temyiz evrakının yollanması:

Madde 216 – (Değişik: 29/6/2006-5530/45 md.)

Temyiz dilekçesini ve beyanını ve varsa lâyihasını ve kendiliğinden temyize tâbi hükümleri, askerî savcı dosyaları ile beraber Askerî Yargıtay Başsavcılığına gönderir.

Askerî Yargıtay Başsavcılığınca düzenlenen tebliğname, hükmü temyiz etmeleri veya temyiz etmeseler dahi aleyhlerine sonuç doğurabilecek görüş içermesi hâlinde sanık veya müdafî ile katılan veya vekillerine tebliğ olunur. İlgili taraf tebliğden itibaren bir hafta içinde yazılı olarak cevap verebilir. Askerî Yargıtay Başsavcılığı tebliğname ile dosyayı Askerî Yargıtay Başkanlığına gönderir.

İkinci fıkra uyarınca yapılacak tebligatlar, ilgililerin dava dosyasından belirlenen son adreslerine yapılmasıyla geçerli olur. Ceza Muhakemesi Kanununun 262 ve 263 üncü madde hükümleri saklıdır.

Temyiz isteminin kabulü ve reddi:

Madde 217 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

(Değişik birinci fıkra: 9/10/1996 - 4191/23 md.) Askeri Yargıtay, temyiz isteminin süresi içinde yapılmadığını veya hükmün temyiz edilemez olduğunu veya temyiz edenin buna hakkı olmadığını görürse, temyiz istemini reddeder.

Askeri Yargıtay, gösterilen temyiz sebeplerini kabule değer görmezse reddine karar verir.

(Mülga üçüncü ve dördüncü fıkralar: 29/6/2006-5530/62 md.)

Savaş halinde; Askeri Yargıtay, dosyanın Askeri Yargıtay Başkanlığına intikalini müteakip en geç iki ay içinde karara bağlar.

Duruşmalı inceleme:²⁶

Madde 218 – (Değişik: 8/6/1972 - 1596/1 md.)

²⁶ Bu madde başlığı " Ağır cezalı işlerde duruşma:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 46 ncı maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/46 md.) On yıl veya daha fazla hapis cezasına ilişkin hükümlerde Askerî Yargıtay incelemesini, sanığın veya katılanın temyiz başvurusundaki istemi üzerine veya re'sen duruşmalı olarak yapar. İncelemenin duruşmalı yapılması, bir yıldan fazla hapis cezasına ilişkin hükümlerde Askerî Yargıtayın lüzum görmesine bağlıdır. Duruşma gününden sanığa, katılana, müdafî ve vekile haber verilir. Sanık duruşmada hazır bulunabileceği gibi vekâletnameye sahip bir veya birkaç müdafî ile kendisini temsil ettirebilir. Şu kadar ki; 85 inci madde hükmü saklıdır.

Sanık tutuklu ise duruşmada bulunmasını isteyemez.

Duruşma usulü:

Madde 219 – (Değişik birinci fıkra: 11/8/1983 - 2875/12 md.) Askeri Yargıtayda duruşma, sözcü üye veya tetkik hakimi tarafından işin açıklanmasıyla başlar. Raporun duruşmadan önce düzenlenmesi ve imzalanarak dosyaya konulması gerekir.

(Değişik ikinci fıkra: 29/6/2006-5530/47 md.) Raporun, açıklanmasından sonra, Askerî Yargıtay Başsavcısı, sanık, müdafî, katılan ve vekili iddia ve savunmalarını açıklar. Bunlar arasında temyizi istemiş olan taraf önce dinlenir. Son söz sanığındır.

(Mülga üçüncü ve dördüncü fıkralar: 29/6/2006-5530/62 md.)

Askeri Yargıtay'ca hükmün bozulması ve esasa hükmedilecek haller:

Madde 220 – Askeri Yargıtay hükmü bozmuş ise, işi yeniden inceleyip sonuçlandırmak üzere dava dosyasını hükmü bozulan askeri mahkemeye gönderir. Askeri Yargıtay, askeri mahkemenin usulsüz olarak kendisini görevli veya yetkili görmesinden dolayı hükmü bozmuş ise aynı zamanda bu işe ait dava dosyasını görevli veya yetkili mahkemeye gönderir. Görev ve yetki hususundaki kararlarına karşı, askeri mahkemelerin direnme hakları yoktur.

Askeri Yargıtay, kanunun hükme esas olarak tesbit edilen vakalara uygulanmasında yanlışlık yapılmasından dolayı hükmü bozmuş ise aşağıda yazılı hallerde bizzat davanın esasına hükmeder:

A) **(Değişik: 29/6/2006-5530/48 md.)** Vâkianın daha ziyade aydınlatılması gerekli olmaksızın yalnız beraate veya alt ve üst sınırı olmayan sabit bir cezaya hükmolunması gerekirse,

B) Askeri Yargıtay Başsavcılığının iddiasına uygun olarak kanunda yazılı cezanın en aşağı haddini uygulamayı uygun görürse,

C) Ceza kovuşturmasını düşüren sebeplerden biri var ise,

D) Artırma ve indirme sonunda ceza süresini veya miktarını tayinde maddi yanılma olmuş ise,

E) Açıkça tesbit edilmiş olan suçlunun doğum ve suç tarihlerine göre ceza tayininde gereken indirme yapılmamış veya yanlış indirme yapılmış ise,

F) **(Değişik: 29/6/2006-5530/48 md.)** Suçun hukukî niteliğinin tayinine ve ceza uygulamasına bir etkisi bulunmamak kaydıyla, dosyadaki bilgi ve belgelerin dışında hiçbir araştırma yapılmasına ve takdire gerek duyulmayacak şekilde tespiti mümkün olan, suçun tarihinde hata yapılmışsa,

G) Cezanın tayininde cezayı artırıcı veya azaltıcı kanuni sebeplerin uygulanmasında gözetilmesi gerekli sıraya uyulmamış ise,

H) Kanunun madde numarası yanlış yazılmış ise,

İ) **(Değişik: 9/10/1996 - 4191/24 md.)** Harçlar Kanununa ilişkin hükümlerin uygulanmasında veya avukatlık ücret tarifesi uyarınca mahkemelerce hükmedilecek vekalet ücretlerinin tespitinde hata yapılmış ise,

J) **(Ek: 9/10/1996 - 4191/24 md.)** Hükümden sonra yürürlüğe giren kanun, suçun cezasını azaltmış ve mahkemece suçluya ceza tayininde artırma sebebi kabul edilmemiş veya yeni bir kanun ile fiil suç olmaktan çıkarılmış ise, birinci halde daha az bir cezaya hükmolunması ve ikinci halde de hiçbir ceza hükmolunmaması gerekirse.

Askeri Yargıtay'ca hükmün bozulması:

Madde 221 – (Değişik: 29/6/2006-5530/49 md.)

Askerî Yargıtay, temyiz edilen hükmü, hükmü etkileyecek nitelikteki hukuka aykırılıklar nedeniyle bozar.

Hükmün bozulmasına neden olan hukuka aykırılık, bu hükme esas olarak saptanan işlemlerden kaynaklanmış ise, bunlar da aynı zamanda bozulur.

207 nci madde hükümleri saklıdır.

Askeri Yargıtay'ca incelemelerin konusu:

Madde 222 – (Değişik: 29/6/2006-5530/50 md.)

Askerî Yargıtay temyiz dilekçe, beyan ve lâyihasında ve tebliğnamede ileri sürülen hususları ve bunlar dışında hükmün esasına dokunacak derecede hukuka aykırı hâllerin bulunup bulunmadığını inceler.

Duruşmasız yapılan incelemeler:

Madde 223 – Duruşma istenilmemiş veya kendiliğinden buna lüzum görülmemiş ise, Askeri Yargıtay, tebliğname ve evrak üzerinde inceleme yapar.

İtiraz:

Madde 224 – Askeri Yargıtay Başsavcısı, daire kararlarına karşı kararın kendisine tebliği tarihinden itibaren onbeş gün içinde Askeri Yargıtay Daireler Kuruluna itiraz edebilir.

Kararın düzeltilmesi:

Madde 225 – Askeri Yargıtay Dairelerinin veya Daireler Kurulunun kararlarına karşı Askeri Yargıtay Başsavcısı doğrudan doğruya hükmün veya kararın özüne etkili ve temyiz dilekçe, beyan ve layihasında veya tebliğnamede yazılan bir hususun veya bunlar dışında esas hükme etkili olan noksan ve yanlışların temyiz incelenmesinde gözönüne alınmıyarak dokunulmadan geçilmiş olması hallerinde karar düzeltilmesi isteminde bulunabilir.

Bu istem üzerine temyiz incelemesi, kararı vermiş olan Daire veya Daireler Kurulu tarafından yapılır.

(Değişik: 11/8/1983 - 2875/13 md.) Askeri savcılar kendiliklerinden veya ilgililerin başvuruları üzerine Askeri Yargıtay Başsavcısının bu hususta dikkatini çekerler ve dosyadaki ilgili temyiz dilekçe ve layihalarını yollarlar. Askeri Yargıtay Başsavcısının, tetkik için gerekli gördüğü belgeler de askeri savcılar tarafından ayrıca yollanır.

Askeri Yargıtay Başsavcısı bu başvurmayı, düzeltmeyi gerektirir derecede görmezse, başvurma hükmün yerine getirilmesinin geri bırakılmasına sebep olmaz. Aksi takdirde yerine getirilmenin geri bırakılmasını derhal yerine bildirir.

Kararın düzeltilmesi istemi reddedilirse, bir daha aynı sebeplerle karar düzeltilmesi isteminde bulunulamaz.

Hükmün bozulmasının diğer sanıklara etkisi:

Madde 226 – (Değişik: 29/6/2006-5530/51 md.)

Hüküm, sanık lehine bozulmuş ise ve bu hususların temyiz isteminde bulunmamış olan diğer sanıklara da uygulanması olanağı varsa, bu sanıklar da temyiz isteminde bulunmuşçasına hükmün bozulmasından yararlanırlar.

Davaya yeniden bakacak askeri mahkemenin yetkisi:

Madde 227 – Askeri Yargıtay Dairelerince verilen bozma kararlarına askeri mahkemelerin, direnme hakları vardır.

Ancak, direnme üzerine Askeri Yargıtay Daireler Kurulunca verilen kararlara uymak zorunludur.

(Değişik üçüncü fıkra: 29/6/2006-5530/52 md.) Hüküm, yalnız sanık tarafından veya onun lehine askerî savcı veya teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri veya 196 ncı maddede gösterilen kimselerce temyiz edilmiş ise, yeniden verilen hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

(Değişik dördüncü fıkra: 29/6/2006-5530/52 md.) Sanık, müdafî, katılan ve vekilinin dosyada bulunan adreslerine de davetiye tebliğ olunamaması veya davetiye tebliğ olunmasına rağmen duruşmaya gelmemeleri nedeniyle bozmaya karşı beyanları saptanmamış olsa da, duruşmaya devam edilerek dava yokluklarında bitirilebilir. Ancak, sanık hakkında verilecek ceza, bozmaya konu olan cezadan daha ağır ise, sanığın her hâlde dinlenilmesi gerekir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Yargılamanın Yenilenmesi ve Kanun Yararına Bozma²⁷

Hükümlünün lehine yargılamanın yenilenmesi sebepleri:

Madde 228 – Kesinleşen bir hüküm ile sonuçlanmış olan bir dava, aşağıda yazılı hallerde hükümlü lehine olarak yargılamanın yenilenmesi ile tekrar görülür.

A) Duruşmada kullanılan ve hükme etkisi olan bir belgenin sahteliği anlaşırsa,

B) Yemin verilerek dinlenilmiş olan bir tanık veya bilirkişinin hükmü etkiliyecek şekilde hükümlü aleyhine kasıt veya ihmal ile gerçeğe aykırı tanıklık ettiği veya bilgiler verdiği anlaşırsa,

C) Hükümlünün kendisi tarafından sebebiyet verilmiş olan kusur dışında hükme katılmış olan hakimlerden biri aleyhine ceza kovuşturmasını ve kanuni bir ceza ile hükümlülüğü gerektirecek nitelikte olarak görevini yapmada kusur etmiş ise,

D) Ceza hükmü, hukuk mahkemelerinin bir hükmüne dayanmış olup da bu hüküm kesinleşmiş olan başka bir hüküm ile bozulmuşsa,

²⁷ Dördüncü kısım başlığı "Yargılamanın yenilenmesi ve yazılı emir" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 53 üncü maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

E) Yeni vakalar veya yeni deliller ileri sürölüp de bunlar yalnız başına veya daha önce iradedilen delillerle birlikte göz önünde tutuldukları takdirde hükümlünün beraetini veya daha hafif cezayı gerektiren kanun hükmünün uygulanması ile hükümlülüğü gerektirebilecek nitelikte olursa.

F) (**Ek: 29/6/2006-5530/53 md.**) Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiği ve hükmün bu aykırılığa dayandığı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olursa.

(**Ek ikinci fıkra: 29/6/2006-5530/53 md.**) Birinci fıkranın (F) bendinde belirtilen hâlde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.

Yargılamanın yenilenmesine engel olmıyan haller:

Madde 229 – Hükmün yerine getirilmiş olması veya hükümlünün ölümü veyahut hükümlüyü Askeri Ceza Kanununa tabi kılan durumun son bulması yargılamanın yenilenmesi istemine engel olamaz.

Ölüm halinde, ölenin eşi, usul ve fûruu, erkek ve kız kardeşleri yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabilirler.

Aleyhe yargılamanın yenilenmesi:

Madde 230 – Kesinleşmiş bir hüküm ile sonuçlanan bir dava aşağıda yazılı hallerde sanık veya hükümlü aleyhine olarak yargılamanın yenilenmesi yolu ile tekrar görülür:

A) Duruşmada hükümlünün lehine kullanılan ve hükme etkisi olan bir belgenin sahteliği anlaşırsa,

B) Yemin verilerek dinlenilmiş olan bir tanık veya bilirkişinin hükmü etkiliyecek şekilde sanık veya hükümlü lehine kasıt veya ihmal ile gerçeğe aykırı tanıklık ettiği veya bilgiler verdiği anlaşılr ise,

C) Hükme katılmış olan hakimlerden biri aleyhine ceza kovuşturmasını ve kanuni bir ceza ile hükümlülüğü gerektirecek nitelikte görevini yapmada kusur etmiş ise,

D) Sanık beraet ettikten sonra cezayı gerektiren eylem hakkında güvenilir bir ikrarda bulunmuş ise,

Yargılamanın yenilenemeyeceği hal:

Madde 231 – Kanunun aynı maddesinde yazılı hususların sınırı içinde olmak üzere cezanın değiştirilmesi amacı ile yargılama yenilenemez.

Yargılamanın yenilenmesi şartları:

Madde 232 – Yargılamanın yenilenmesi hakkında istem, cezayı gerektiren bir eylemin varlığı iddiasına dayanıyorsa, bu istem ancak suçun işlendiğine dair kesinleşmiş bir hüküm verilmiş olduğu yahut delillerin yokluğundan başka sebepler yüzünden soruşturma veya kovuşturmasının yapılması veya devamı mümkün olmadığı takdirde kabul edilir.

(**Ek fıkra: 29/6/2006-5530/54 md** Bu madde, 228 inci maddenin birinci fıkrasının (E) bendinde yazılı hâlde uygulanmaz.

Yenilenme istemi hakkında uygulanacak hükümler

Madde 233 – Kanun yollarına başvurma hakkındaki genel hükümler yargılamanın yenilenmesi istemi hakkında da uygulanır.

Yenilenme isteminin neleri kapsıyacağı ve nasıl yapılacağı:

Madde 234 – Yargılamanın yenilenmesi istemi, bu istemin kanuni sebepleri ile sübut delillerini kapsar.

Hükümlü veya 229 uncu maddenin ikinci fıkrasında gösterilen kimseler yargılamanın yenilenmesi istemini bir dilekçe ile veya 197 nci madde hükümlerine göre yapabilirler.

Yargılamanın yenilenmesi istemini inceleyecek mahkeme:

Madde 235 – İstem kabule değer olup olmadığına Askeri Yargıtay karar verir.

Bu husustaki karar Askeri Yargıtay Başsavcılığının tebliğnamesi üzerine duruşma yapılmaksızın verilir.

Yargılamanın yenilenmesi istemi, hükmün yerine getirilmesini geri bırakmaz. Askeri Yargıtay, yerine getirilmenin geri bırakılmasına karar verebilir.

Yenilenme isteminin kabul olunmaması veya kabulü:

Madde 236 – Yargılamanın yenilenmesi istemi, kanunda yazılı şekilde ileri sürülmemiş, yargılamanın yenilenmesini gerektirecek kanuni hiçbir sebep gösterilmemiş veyahut bunu doğruluyabilecek sübut delilleri beyan olunmamış ise, bu istem, kabule değer olmaması noktasından reddedilir.

Aksi takdirde yargılamanın yenilenmesi istemi, bir diyeceği varsa bildirmek üzere, bir mehil tayin edilerek karşı tarafa tebliğ olunur.

Delillerin toplanması:

Madde 237 – Askeri Yargıtay, yargılamanın yenilenmesi istemini esas olarak kabule değer gördükten sonra gerekirse delillerin toplanmasını askeri savcıdan ister veya bir naibe veyahut istinabe olunan hakime gönderir. Dinlenecek tanıklara ve bilirkişilere yemin verilip verilmemesini Askeri Yargıtay takdir eder.

Delillerin toplanması sırasında ilgililerin hazır bulunmalarına ilişkin konularda hazırlık soruşturmasındaki hükümler uygulanır. Delillerin toplanması bittikten sonra Askeri Yargıtay, Başsavcıdan ve sanıktan tayin edilecek mehil içinde, mütalaa ve düşüncelerini bildirmelerini ister.

İstem reddi veya kabulü:

Madde 238 – Askeri Yargıtayın soruşturması sonucunda yargılamanın yenilenmesi isteminde yazılan iddialar yeter derecede gerçekleşmez ise veyahut işin durumuna göre 228 ve 230 uncu maddenin (A) ve (B) bendlerinde yazılı hallerin önceki hükme hiçbir etkisi olmadığı anlaşılırsa yargılamanın yenilenmesi istemi esassız olması noktasından reddedilir.

Aksi takdirde, Askeri Yargıtay yargılamanın yenilenmesine ve yeniden duruşmanın açılmasına karar verir ve duruşmanın hangi askeri mahkemede yapılacağını gösterir.

Duruşma yapılmaksızın yargılamanın yenilenmesi:

Madde 239 – Hükümlü ölmüş ise, Askeri Yargıtay yeniden duruşma yapmaksızın ve fakat gerektiğinde lüzumlu delilleri topladıktan sonra hükümlünün beraetine veyahut yargılamanın yenilenmesi isteminin reddine karar verir.

Beraet kararı ile beraber önceki hükmün hükümsüz bulunduğuna da karar verilir.

Başka hallerde de Askeri Yargıtay yeter delil varsa yine, duruşma yapmaksızın hükümlünün beraetine karar verir. Şu kadar ki, kovuşturma kamu davasının açılması suretiyle olmuş ise bu karar Askeri Yargıtay Başsavcısının uygun mütalaası ile verilebilir.

Yeniden yapılacak duruşma ve hüküm:

Madde 240 – Yeniden yapılacak duruşma sonucunda, askeri mahkeme ya önceki hükmü doğru görerek onaylar veya bu hükmü hükümsüz kılarak yenibaştan hüküm verir. Yargılamanın yenilenmesi istemi yalnız hükümlü tarafından olur veya hükümlü lehine olmak üzere askeri savcı veya 229 uncu maddenin ikinci fıkrasında gösterilen kimseler tarafından yapılır ise, yeniden verilecek hüküm önceki hükümle tayin edilmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

Haksız çıkacak olandan alınacak para cezası:

Madde 241 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hükümsüz kılınan hükmün ilanı:

Madde 242 – Yargılamanın yenilenmesini isteyen kimse dilerse önceki hükmün hükümsüz kılındığı, Resmi Gazete ile ilan olunur.

Askeri mahkeme uygun görürse başka gazeteler ile de ilan olunabilir.

Kanun yararına bozma:²⁸

Madde 243– (Değişik: 29/6/2006-5530/55 md.)

Askerî mahkemelerden verilen ve Askerî Yargıtayda incelenmeksizin kesinleşen karar ve hükümlerde hukuka aykırılık bulunduğunu öğrenen Millî Savunma Bakanı, o karar veya hüküm hakkında kanun yararına bozma yoluna gidebilir. Bu takdirde o karar veya hükmün Askerî Yargıtayca bozulması istemini, yasal nedenlerini belirterek Askerî Yargıtay Başsavcılığına yazılı olarak bildirir.

Askerî Yargıtay Başsavcısı tebliğnamesine yalnız bu sebepleri yazar ve dosyayı Askerî Yargıtay Başkanlığına verir.

Askerî Yargıtay, ileri sürülen bu sebepleri yerinde görürse kararı veya hükmü bozar.

Bozma nedenleri;

A) Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesinde tanımlanan ve davanın esasını çözmeyen bir karara ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkeme, gerekli inceleme ve araştırma sonucunda yeniden karar verir.

B) Mahkûmiyete ilişkin hükmün, davanın esasını çözmeyen yönüne veya savunma hakkını kaldırma veya kısıtlama sonucunu doğuran usûl işlemlerine ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkemece yeniden yapılacak yargılama sonucuna göre gereken hüküm verilir. Bu hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

C) Davanın esasını çözüp de mahkûmiyet dışındaki hükümlere ilişkin ise, aleyhte sonuç doğurmaz ve yeniden yargılamayı gerektirmez.

²⁸ Bu madde başlığı “Yazılı emir ile bozma:” iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 55 inci maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

D) Hükümlünün cezasının kaldırılmasını gerektiriyorsa cezanın kaldırılmasına, daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiriyorsa bu hafif cezaya Askerî Yargıtay doğrudan hükmeder.

Bu madde uyarınca verilen bozma kararına karşı direnilemez.

Kanun yararına bozma yetkisi, dördüncü fıkranın (D) bendindeki hâllere özgü olmak üzere ve kanun yararına olarak re'sen Askerî Yargıtay Başsavcısı tarafından da kullanılabilir.

Millî Savunma Bakanı tarafından kanun yararına bozma başvurusunda bulunulduğunda, bu yetki artık Askerî Yargıtay Başsavcısı tarafından kullanılamaz.

BEŞİNCİ KISIM

Cezaların Yerine Getirilmesi ve Yargılama Giderleri

BİRİNCİ BÖLÜM

Cezaların Yerine Getirilmesi ile İlgili Hükümler

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin ne zaman, nasıl ve kimin tarafından yerine getirileceği.²⁹

Madde 244 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/56 md.) Askerî mahkemelerce verilen ceza hükümleri, kesinleşmedikçe yerine getirilmez. Bu Kanunda ve Askerî Ceza Kanununda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde cezalar ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesinde, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.

Askeri mahkemelerden verilen hükümlerin aslına uygun olduğu ve yerine getirilmesi gerektiği askeri mahkeme kıdemli askeri hakim tarafından, hükmün altına işaret edilmek suretiyle onaylanır.

(Mülga üçüncü fıkra: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hükümlerin yerine getirilmesi davayı açan askeri savcılar tarafından kovuşturulur.

(Değişik: 15/1/1985-3150/2 md.) Subaylar hakkındaki hükümler, askeri savcının talebi üzerine teşkilatında askeri mahkeme kurulu kıt'a komutanı veya askeri kurum amiri tarafından yerine getirilir.

Asker kişi olmıyanlara ait hükümler yerine getirilmek üzere Cumhuriyet savcılıklarına gönderilir.

(Ek fıkra: 15/1/1985 - 3150/2 md.; Değişik son fıkra: 19/6/2010-6000/5 md.) Cezaların askeri ceza ve tutukevlerinde ne suretle infaz edileceği Milli Savunma Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir. Askeri ceza ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında uygulanacak disiplin cezaları ve tedbirleri ile kısıtlayıcı önlemler de 5275 sayılı Kanun hükümlerine tabidir. Uyarma haricindeki disiplin cezaları, subay ve astsubaylar hakkında askeri mahkeme kurulu, diğer hükümlü ve tutuklular hakkında askeri mahkemenin bir üyesi tarafından verilir. Ancak acil hallerde askeri savcılar veya askeri ceza ve tutukevi müdürü tarafından verilecek disiplin cezaları uygulamaya konulur ve derhal askeri mahkemenin onayına sunulur.

²⁹ Bu madde başlığı "Cezanın ne vakit ve kimin tarafından yerine getirileceği:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 56 ncı maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

Bu cezaların askeri mahkemenin onayına sunulması infazlarını durdurmaz. Hücreye koyma cezasının infazına askeri mahkemenin onayı ile başlanır. Onaya sunulan disiplin cezası ile ilgili olarak olayın özelliğine göre infazın durdurulmasına karar verilebilir. Bu disiplin cezası ve onay kararları duruşma açılmak, hükümlü veya tutuklunun savunması alınmak ve sübut delilleri toplanıp değerlendirilmek suretiyle verilir. Hükümlü veya tutuklu, savunmasını, hazır bulunmak ve istemi halinde vekaletnamesini ibraz etmek koşuluyla avukatıyla birlikte veya avukatı aracılığıyla yapabilir. Disiplin cezası ve onay kararlarına karşı teşkilatında askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri, askeri savcı, tutuklu veya hükümlü ve varsa müdafileri yedi gün içinde itiraz edebilir. İtiraz en yakın askeri mahkemede incelenir.

Ölüm cezasının tehiri sebebi ve yerine getirilme usulü:

Madde 245 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Diğer cezaların yerine getirilmesinde geri bırakma:

Madde 246 – Yoklama kaçağı, bakaya ve saklı suçlarından dolayı hükümlü olanların cezaları aynı dönemde askere çağırılanlar kadar hizmet ettikten sonra yerine getirilir.

(Mülga ikinci ve üçüncü fıkralar: 29/6/2006-5530/62 md.)

Askeri Ceza Kanununun 64, 65, 66, 67, 68, 69 ve 70 inci maddelerinde yazılı suçları işliyen erbaş ve erler hakkında cezaların yerine getirilmesi, nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amirinin teklifi üzerine, aynı dönemde askere çağırılanlar kadar hizmet gördükten sonraya bırakılabilir.

Cezasını çekmeye gelmiyen veya kaçacağından şüphe edilen hükümlüye yapılacak işlem:

Madde 247 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Savaş Halinde

Hükümlerin temyizi ve yerine getirilmesi:

Madde 248 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/57 md.) Savaşta, askerî mahkemelerden verilen hükümler temyiz olunamaz. Onbeş yıl ve daha fazla hapis cezası içeren hükümler, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıta komutanı veya askerî kurum amiri tarafından temyiz edilebilir.

Bu takdirde sanık ve varsa müdafii ile askeri savcıya da bir hafta içinde temyiz sebeplerini bildirmeleri için müsaade olunur.

197 ve 198 inci maddeler hükümleri bu halde de uygulanır.

(Mülga dört, beş, altı ve yedinci fıkralar: 29/6/2006-5530/62 md.)

Savaş halinde yerine getirmenin tehiri:

Madde 249 – (Değişik birinci fıkra: 29/6/2006-5530/58 md.) Savaş hâlinde, askerî mahkemelerden verilen ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinden çıkarmayı, rütbenin geri alınmasını veya askerî öğrencilik hakkının kaybedilmesini kapsayan veya gerektiren cezalar hariç olmak üzere, diğer hapis cezalarının yerine getirilmesi, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıta komutanı veya askerî kurum amirinin istemi üzerine Türk Silâhlı Kuvvetleri Komutanı veya onun yetki verdiği diğer komutanlar tarafından savaşın sonuna kadar geriye bırakılabilir.

Bu geri bırakma süresi içinde zamanaşımı işlemez.

Savaş halinin bitiminde yapılacak işlem:

Madde 250 – Savaş halinin bitmesinde 248 ve 249 uncu madde hükümleri uygulanmaz.

Henüz bitmemiş olan işlemler hakkında barış hükümleri uygulanır.

Önce hüküm verilmiş ve fakat kanunen yetkili merciler tarafından hükmün aslına uygun olduğu ve yerine getirmenin gerektiği onaylanmamış ise bu takdirde keyfiyet sanık ve varsa müdafii ve askeri savcıya tebliğ edilir.

Bu tebliğ gününden başlayarak kanuni mehil içinde sanık ve varsa müdafii ile askeri savcı ve nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri temyiz yoluna gidebilirler.

Tutukluluk ve hastalık sürelerinin cezadan indirilmesi:

Madde 251 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Değişik hükümlerdeki cezaların toplanması:

Madde 252 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Hükümlerin açıklanması:

Madde 253 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Cezaların yerine getirilmesi sırasında alınması gereken kararlar ve bu kararlara itiraz:³⁰

Madde 254– (Değişik: 29/6/2006-5530/59 md.)

Cezaların yerine getirilmesi sırasında, hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran hâller nedeniyle geçirilmiş süreler ile hastanede geçen sürenin cezadan indirilmesine, değişik hükümlerdeki cezaların toplanmasına ve mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksamaya ilişkin bir karar alınması gerekirse, hükmü veren askerî mahkemeden karar istenir. Bu kararlar duruşma yapılmaksızın verilir.

Karar verilmeden önce askerî savcı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmeleri istenebilir.

Hükmü veren askerî mahkeme kaldırılmış ise ona en yakın askerî mahkeme karar verir.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca yapılan başvurular cezanın infazını ertelemez. Ancak, mahkeme olayın özelliğine göre infazın ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir.

Bu kararların askerî mahkemelerden verilmesi hallerinde, askerî savcı ve teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri ile hükümlü ve varsa müdafii bir hafta içinde itiraz edebilirler.

İtiraz üzerine Askerî Yargıtay karar verir.

Mali hükümlerin yerine getirilmesi:

Madde 255 – Askeri mahkemelerin haciz, istirdat ve tazminata dair hükümleri maliye dairelerine bildirilerek kamu alacaklarının alınmasına dair olan 6183 sayılı kanuna göre yerine getirilir.

³⁰ Bu madde başlığı "Yerine getirme:" iken, 29/6/2006 tarihli ve 5530 sayılı Kanunun 59 uncu maddesiyle metne işlendiği şekilde değiştirilmiştir.

(Değişik ikinci fıkra: 29/6/2006-5530/60 md.) Asker kişiler hakkında verilen adlî para cezasına dair hükümler askerî savcılarca yerine getirilir.

(Değişik üçüncü fıkra: 29/6/2006-5530/60 md.) Asker kişi olmayanlar hakkında verilen adlî para cezasına dair hükümler Cumhuriyet savcılarınca genel hükümlere göre yerine getirilir.

İKİNCİ BÖLÜM Yargılama Giderleri

Yargılama giderleri:

Madde 256 – Askeri mahkemelerde görülecek davaların ve askeri makamlar aracılığı ile uygulanacak cezaların giderleri, Milli Savunma Bakanlığı bütçesinden ödenir.

ALTINCI KISIM

Katılma Yolu ile Dava, Şahsi Dava ve Yasaklanmış Hakların Geri Verilmesi

Katılma yolu ile dava ve şahsi dava:

Madde 257 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Yasaklanmış hakların geri verilmesi:

Madde 258 – (Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

YEDİNCİ KISIM

Son Hükümler

Kaldırılan ve değiştirilen kanunlar:

Madde 259 – 22 Mayıs 1930 tarihli ve 1631 sayılı Askeri Muhakeme Usulü Kanunu ile ek ve tadilleri ve 10 Haziran 1930 tarihli ve 1706 sayılı Jandarma Kanununun 17 nci maddesinin birinci fıkrasındaki "Şu kadar ki bunların muhakemesinde bir jandarma subayı aza olarak bulunur" hükmü ve Askeri ceza Kanununun 5 inci maddesiyle 72 nci maddesinin birinci fıkrası bu kanuna göre kurulacak askeri mahkemelerin fiilen göreve başladıkları tarihten itibaren yürürlükten kaldırılmıştır.

Ek Madde 1 – (Ek: 21/1/1981 - 2376/8 md.; Değişik: 29/6/2006-5530/61 md.)

Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hâllerde Ceza Muhakemesi Kanununun adlî kontrole ilişkin 109 ilâ 115, değerlendirme raporu yetkisine ilişkin 166 ve istinafa ilişkin 272 ilâ 285 inci maddeleri hükümleri hariç olmak üzere diğer hükümleri askerî yargıda da uygulanır.

Bu Kanunun uygulanmasında, atıf yapılan hükümlerde yer alan, Adalet Bakanı, Millî Savunma Bakanını; Yargıtay, Askerî Yargıtayı; mahkeme, askerî mahkemeyi; hâkim ve sulh ceza hâkimi, askerî hâkimi; mahkeme başkanı, duruşma hâkimini; Cumhuriyet Başsavcılığı, askerî savcılığı; Cumhuriyet savcısı, askerî savcıyı ifade eder.

Ek Madde 2 - (Ek: 9/10/1996 - 4191/26 md.; Mülga: 29/6/2006-5530/62 md.)

Ek Madde 3 – (Ek: 9/10/1996 - 4191/26 md.)

Bu Kanunda ve askeri yargı ile ilgili diğer kanunlarda yazılı "başkatip" ünvanı "yazı işleri müdürü", "nezdinde" kelimesi ise "teşkilatında" olarak değiştirilmiştir. Ünvan değişikliği sebebiyle ilgililerin yeniden atanmaları gerekmez.

Geçici hükümler:

Geçici Madde 1 – Bu mahkemelerin kurulması ile mevcut adli amirliklerin ve askeri mahkemelerin görev ve yetkileri kendiliğinden sona erer.

Geçici Madde 2 – Bu kanuna göre kurulan askeri mahkemeler fiilen göreve başladıkları tarihte nezdinde askeri mahkeme kurulmayan adli amirlikler ile askeri mahkemelerde bulunan dava dosyalarından:

Disiplin mahkemelerinin görevi içine girenler nezdinde disiplin mahkemesi kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amirine,

Askeri Yargıtay Dairesinin görevi içine girenler, Askeri Yargıtay Başsavcısına,

Askeri mahkemenin görevi içinde kalanlar nezdinde askeri mahkeme kurulan yetkili kıta komutanı veya askeri kurum amirine;

Görevsizlik kararı ile gönderilir.

Duruşma safhasında olan dosyalar için yeniden iddianame düzenlenmeden, dava dosyası görevli mahkemeye verilir.

Nezdinde askeri mahkeme kurulan kıta komutanı veya askeri kurum amiri ile askeri mahkemece de yukardaki fıkra hükümleri uygulanır.

Ek Geçici Madde 1 – (Ek: 21/1/1981 - 2376/9 md.)

Bu Kanunun birinci maddesiyle, Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 1 nci maddesinde yapılan değişiklikten önce kurulmuş olan tümen askeri mahkemelerinin, kaldırılmadıkça kuruluşları aynen devam eder.

Ek Geçici Madde 2 – (Ek: 21/1/1981 - 2376/9 md.)

Bu Kanunun 8 nci maddesiyle, Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununa eklenen Ek 1 nci Madde hükümleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış kamu davaları hakkında da uygulanır.

Ek Geçici Madde 3 – (Ek: 16/10/1981 - 2538/2 md.)

Bu Kanunun değiştirilen 2 nci maddesinin mahkeme kuruluşuna ilişkin hükümleri duruşması halen devam etmekte olan davalar hakkında da uygulanır.

Ek Geçici Madde 4 – (Ek: 9/10/1996 - 4191/27 md.)

Bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce başlamış bulunan soruşturmalar hakkında, 353 sayılı Kanunun 23 üncü maddesi gereğince yetkisizlik kararı verilemez.

Ek Geçici Madde 5 – (Ek: 9/10/1996 - 4191/27 md.)

Bu Kanunun 25 inci maddesiyle değiştirilen 353 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi hükmü, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce açılmış kamu davaları hakkında da uygulanır.

Ek Geçici Madde 6- (Ek: 29/6/2006-5530/63 md.)

353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun, bu Kanun ile değiştirilen ve yürürlükten kaldırılan hükümlerinin, yürürlüğe konulmasına ve uygulanmasına ilişkin, bu Kanunun yürürlüğe giriş tarihi esas alınarak 23/5/2005

tarıhli ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunda belirtilen esaslar uygulanır.

Bu Kanun hükümleri, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren kesin hükme bağlanmış olanlar hariç, bütün soruşturma ve kovuşturmalarda uygulanır.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce, askerî mahkemelerce karar verilmiş ve henüz kesinleşmemiş olan dava dosyalarından görevli yargı yeri değişenler hakkında, askerî savcının yazılı görüşü alınmak suretiyle, mahkemesince duruşma yapılmaksızın görevsizlik kararı verilir. Bu karara karşı, teşkilâtında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum amiri, askerî savcı, sanık ve varsa müdafî bir hafta içinde itiraz edebilir. İtirazlar en yakın askerî mahkemede incelenir. Bu dosyalardan temyiz ve itiraz edilmek suretiyle Askerî Yargıtay Başsavcılığında ve Askerî Yargıtayda inceleme aşamasında olan dosyalar mahkemesine iade edilir.

Ek Geçici Madde 7- (Ek: 19/6/2010-6000/6 md.)

Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulla bakılmakta olan davalarda, davanın tek hakim tarafından yürütülmesi gerektiği gerekçesi ile görevsizlik kararı verilemez.

Bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulla verilerek kesinleşmiş kararlar hakkında, bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra da yine kurulla karar verilir.

Madde 260 – Bu kanunun kuruluşu dair hükümleri ile geçici birinci maddesi yayımı tarihinde; usule dair ve diğer hükümleri ise bu kanuna göre kurulacak askeri mahkemelerin fiilen göreve başladıkları tarihte yürürlüğe girer.

Madde 261 – Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.